ԺԵ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3865 — ՆՈՅԵՄԲԵՐ 19/1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1898 — 17 ՐԷՃԷՊ 1316 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

در علیه‌ده غلطه‌ده (آرمولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է զրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան.	140 Ղրշ
» » » վեցամսեայ.	70 »
» » » եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան.	40 Ֆրէ
» » » վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:

Նամուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

«ՏԵՐԵՒԱԹԱՓ»

Երանի՛ թէ Միլվուային ատանաւորը թարգմանուած չըլլար հայերէնի. պարզապէս աղետաբեր եղած է ան մեր շատ մը պատանիներուն համար որոնք գրելու հակումներ կը զգան և այդ մեկամաղձոտ ու թաքախտաւոր երգին տպաւորութենէն ու վարակումէն չեն կրնար ազատիլ. գպրոցի դասընթացքներէ բաժնուելէն ետքը անգամ։ Եւ իբր թէ մէկ թարգմանութիւնը բաւական չէր, գրաբար, աշխարհաբար, երկրաբառ թարգմանութիւններ ատենօք յաջորդեր են իրարու, լեզուական ամէն ճաշակներուն գոհացում տալու մրցումով։ Այնպէս որ աշնանամուտի նկարագրութեան ոճը Պոլիսէն գաւառներուն ալ փոխանցուած է, ու հիմա՝ այս ամիսներուն մէջ մանաւանդ՝ շաբաթ չանցնիր որ թղթաթերը տերեւաթափի նկարագրութիւն մը չի բերէ նամակի մը մէջ որ լաւագոյն կերպով կրնար լեցուիլ, ինչպէս լեցուած են այն բոլոր թղթակցութիւնները որոնք կը հրատարակուին և հետաքրքրութեամբ ու օգտակարապէս կը կարդացուին։

Բանաստեղծութիւնը կը սիրենք, նոյն իսկ ալաձակ բանաստեղծութիւնը, որուն գեղեցիկ նմոյշները կ'երեւան հաղուագիւտ կերպով. կը սիրենք կենդանի նկարագրութիւնները, աղուոր նորավէպերը, զգայուն գրուածները որոնք տեսակ մը սփոփանք կ'ընծայեն գրական գաղափարներով տոգորուած կամ մեքենական աշխատութիւններով յոգնած միտքերուն։ Բայց ի՞նչպէս քաջալերել այն գրիչները որոնք իրենց նախափորձերը կ'ընեն այն անսպառելի նիւթին շուրջը որ աշնանամուտ կը կոչուի և կը յամառին անպատճառ հրատարակութեան անկիւն մը գտնել՝ յաւիտենապէս կրկնելու համար թէ տերեւները ի՞նչպէս կը դեղնին ու կը թափին, թէ պլպուլն ի՞նչպէս կ'երգէ անոնց մէջ, թէ հովը ի՞նչպէս կը սուրայ։ Ո՞ր և է հայ խմբագրատան—օրաթերթ կամ հանդէս—դարակներուն մէջ պիտի գտնէք անպատճառ դէպ մը այդ ձեռագիրներէն որոնք՝ իրենց վերնագրին միօրինակութեամբը՝ չի կարգացուելու զրկանքը կը կրեն։

Ասիկայ լրագրական անգաղտնապահութիւն մը չէ, ո՛չ ալ ծաղրանք մը այդ սկսնակներուն դէմ որոնք անձկութեամբ կը սպասեն իրենց յօդուածին կրեւնալուն որ յաւիտենապէս կը յապաղի։ Ատոնք, սովորաբար քսանամեայ տղաքներ, աւելի համակրանքի ու արդահատանքի արժանի են քան թէ հեգնուելու։ Մեղքը իրենցը չէ՝ եթէ այսպէս վարժուեցան իրենց գեղջուկ դպրոցին անկիւնը։ Մեղքը իրենց շարագրութեան վարժապետներուն է, առանց ընտրութեան ձեռքերին տրուած դասագիրքերուն են է, իրենց կրած հիւանդագին տպաւորութիւններուն է։

Փիչ մը աւելի ազօրէ՛ն ներշնչումներ տուէ՛ք անոնց ու կազդուրիչ նիւթեր։ Զուարթ, ինքնավստահ ու աշխոյժ սերունդ մը պատրաստելու ծառայեցուցէք դաստիարակութիւնը՝ թէ՛ անոնց հայրը որ արհեստի ու գործի մարդ ըլլալու սահմանուած են և թէ՛ անոնց որ բանաստեղծ կամ գրագէտ ըլլալու կը տենչան։ Ուշ կամ կանուխ տրամութեան օրերը կը հանին կեանքի մէջ։ այն ատեն է ահա՛ որ տկար ու զօրաւոր դաստիարակութեան հետեւանքները երեւան կու գան աչքապէս։ Հասուն միտքը ու կորովի հոգին դիւրաւ չընկճուիր սուգի մը կամ դժբաղդութեան մը առջեւ։ Մելամաղձոտները, անոնք միայն որոնց դպրոցին փարժեցուցած ենք լալու, կը տկարանան ալ կը հիւծին։

Ամէնուն տրուած չէ հաղուի և գիտութեան մարդ ըլլալ։ բայց ասոր հակառակը՝ անիմաստ վերացականութիւն մը չենթադրեր։ Դաստիարակը և ուսուցիչը սովորաբար չեն դիտեր զանազանել իրենց խնամքին յանձնուած տղայոց բնական հակումները։ ոմանք ամէնքը մէկէն «գրական» ընելու մարմաջէն բռնուած՝ չոր ցամաք ու անհրապոյր տեսութիւններով կը խանգարեն, կը խաթարեն գեղեցիկ միտքերը։ ուրիշներ «գրական»ին միայն հետաձուռ՝ թոյլ, յաւակնոտ ու թերուս երիտասարդներ կը պատրաստեն։ Դրականութեան համար քիչ մը ճաշակ ու փափկութիւն, գրականութեան համար ալ լուրջ ու հիմնաւոր նախապատրաստութիւն մը՝ լաւագոյն սկզբունքները պիտի ըլլային սակայն։

Հին մեթոդները տեղի կուտան նորագոյն ըմբռնումներուն առջեւ։ Պէտք չէ պատրաստել ապագայի վաճառականներ ու արհեստաւորներ որոնք երիտասարդ հասակէ արհամարհոտ շարժումով մը երեսին դարձընեն հատորէ մը որովհետեւ քերթուած կամ գրականութիւն կը պարունակէ։ և փոխադարձաբար պէտք չէ պատրաստել ապագայի բանաստեղծներ ու գրագէտներ որոնք դեռ կեանքի գարուին մէջ՝ տերեւաթափի ու աշնանամուտի ողբեր արձակելով անցընեն ժամանակին։

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԿԻՆ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԸ

Քիչ ատենէն պիտի իմանանք որ Փրանսայի կիները դատարաններու առջեւ փաստաբանելու իրաւունքը ստացեր են։ Տարի մը կայ որ այս արտօնութիւնը ձեռք ձգելու կ'աշխատին և պիտի ձգեն։ Սա իրաւ է որ զօրաւոր ազիտիցներ ունին։ Նախորդ երեսփոխանական ժողովին մէջ՝ Պ. Պ. Լէոն Պուրժուան, Բօլ Տէշանէլի և Բուէնքառէի նախաձեռնութեամբ առաջարկ մը ներկայացաւ Խորհրդարանին, այդ իրաւունքը տալու համար կիներուն, պայմանաւ, բնականաբար, որ լիսանսիեի կամ տոքթորի վկայական ունենան։ Խորհրդարանին շրջանը լրանալու վրայ ըլլալուն, ծրագիրը չէր կրցած քուէարկուիլ։ Այս անգամ, ուրիշ երեք երեսփոխաններ, ոչ նուազ ծանօթ ու ազդեցիկ,—Վիվիանի, Պարթու և Միլերանի—ստանձնեցին նոյն առաջարկը ո՛չ նախաքննիչ յանձնաժողովի մը յղուելու։ Յանձնաժողովին անդամները, որոնք միաձայնութեամբ նպաստաւոր են առաջարկին, իրենց վարձատրութիւնը պիտի դնեն խումբ մը գեղանի կիներու ժպիտներուն մէջ,—ընկերվարական երեսփոխան՝ Պ. Վիվիանիի բացատրութեամբը։ Այդ պարոնները զուարճուեր են տնցեալ շաբթու և, յարգական ձեւակերպութեան մի համար, որոշում մը տալէ առաջ փափագեր են դատական նախարարին կարծիքը լսել նախ։ Բայց, արդէն իսկ լմնցած գործ մը կը համարուի։

Այսպէս, շատ չ'անցաց, Ֆրանսա պիտի ունենայ իր փաստաբանուհիները, ինչպէս ունի իր կին-բժիշկները, իր ուսուցչուհիները, իր արուեստագիտուհիները։ Եւ սակայն, եղական նորութիւն մը Ֆէրմուծած չպիտի ըլլայ քննիչներու քարքերու մէջ։ ուրիշ երկիրներ պինքը վաղուց կանխած են, Մեացեալ Նահանգները, օրինակի համար, ուր իբր երեսուն տարիէ ի վեր կիները իրաւունք ունին փաստաբանելու, թէև չարաչար կեսրով չեն գործածեր այդ իրաւունքը։ 1880ին, երբ տանամեայ փաքգահամար կատարուեցաւ, Ամերիկայի մէջ 75 փաստաբանուհի կար և 64,062 փաստաբան. 1890ին, առաջիններուն թիւը 208 էր և վերջիններունը 89,422. ըսել է 100 փաստաբանի վրայ 2 կին փաստաբան միայն։

Կիները կրնան նաև դատաւորել Հնդկաստան, Նոր-Զէլանտա, Մէքսիկա, Շիլի, Ճաբոն, Շուէտ, Ֆինլանտիա, Նորվէկիա և Զուիցերիա։ Մեայն թէ, Զուիցերիոյ մէջ, հարկ մը խիստ պայմաններ դրուած են, որոնց գլխաւորներն են՝ 1.—Լաւ համբաւ ունենալ, 2.—3000 ֆրանքի բաշխաւորութեան գումար մը թողուլ, 3. Կարողութեան վկայական մը ստանալ դատաւորէն. 4.—Եթէ ամուսնացած են՝ իրենց էրկիկն արտօնուած ըլլալ։

Ըսել է Ֆրանսա իր նեղբոքեզը դամ տաներորդը կ'ելլայ այս յառաջդիմութեան համբաւն մէջ, ենթադրելով որ կիներուն դատաւորելը յառաջդիմութիւն մը նկատուի։ Ման զի, այս խնդրին վրայ ալ վիճաբանութիւններ եղան ու կ'ըլլան։ Վիճաբանութիւնը ի՞նչ եւ է։ հապա հեգնութիւնն՞ը, սրախօսութիւնն՞ը որոնք կը լսուին փաստաբանական ու երեսփոխանական շրջանակներուն մէջ։ Քանի մը նմոյշներ, եթէ կը հետաքրքրուիք։ Գաւառացի երեսփոխան մը, պարկեշտ ու միամիտ մարդ, բոլոր ուժովը կը հակառակի ծրագրին։ և երբ, իր պաշտօնակիցները կը ջանային հերքել իր փաստերը, պայծառցնոտ չեշտով մը կը գոչէ։

—Զգեցէ՛ք Աստուածնդիդ սիրէ՛ք։ Կիները փաստաբան։ ասիկայ ի՞նչի կը նմանի գիտէ՞ք։ օրինակի համար, ես ուզէի որ դայեակ ըլլամ։

Ուրիշ երեսփոխան մը, ան ալ հակառակորդ, ժամանակակից դէպք մը իրեն փաստ կ'ընտրէ ընդդիմանալու համար փաստաբանուհիներ տեսնելու գաղափարին։

—Հարկաւ, կ'ըսէ, ընտրութիւնը ամբաստանեալին պիտի թողուի, որ ազատ պիտի ըլլայ կին մը կամ էրկիմարդ մը իրեն փաստաբան ընտրելու այնպէս չէ՞։

—Բնականաբար։

—Արդ, ենթադրեցէք որ Վաշէն փափագ յայտնէր կնոջ մը կողմէ պաշտպանուելու։ ուրեմն փաստաբանուհի մը ան՞որ բանաք՞ պիտի երթար...

(Վաշէ, ինչպէս կը յիշէք՝ այն արիւնկալ հովիւն է որ Ֆրանսայի գեղերուն ու ագարակներուն մէջ աղջիկներ ու կիներ կը սպաննէր և որ մահուան դատապարտեցաւ վերջերս)։

Նախաքննիչ յանձնաժողովին առաջին նիստին մէջ ուրիշ առարկութիւն մը ներկայացեր է զոր բարեկամ սրամտութիւնը միայն կրցեր է լուծել։ Խնդիրը հետեւեր է թէ կին փաստաբանի մը ամուսինը իրաւունք ունի՞ թէ ոչ զայն արդիլել՝ փաստաբանութիւն ընելէ։

—Ատիկայ մեր մտածելիք բանը չէ, ըսեր է անդամներէն մէկը։ կիները՝ ուշ կամ կանուխ՝ խօսք կը հասկցնեն իրենց էրկանը։

—Բայց եթէ չհամաձայնին ու կռիւ ծագի մէջերնին։

—Դատարանի պիտի դիմեն։

Ան ատեն, ուրիշ ժողովական մը, քիչ մը սկեպտիկ, միջամտելով.

—Այդ պարագային մէջ, առաջին գաղը պիտի ըլլայ այս զոր կին փաստաբան մը պիտի պաշտպանէ...

ԳԱՒԱՌԻ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Կուսգեց։—Տարագնացութիւն։— Կուրմահանայ։—Ուխտագնացութիւն։—Պարեզ։— Սրբու թաղի եկեղեցին։— Զուանոռ։— Մարաթուկի հրաբուխը։—Գլխաւոր պաշտամունք։— Զօգանի կեանքը։

Պիթլիսի կուսակալութեան Մօտկան գաւառակի արեւմտակողմը, լերկ ու քարքարուտ լեռներով շրջապատուած եռանկիւնաձեւ սիրուն հովիտ մը մէջ կը գտնուին Քաջեր, Կոտրեր, Գոմք, Օրընգեմ, Սրբու-Թաղ, Զուզան և Մշդատար հայաբնակ սակաւատուն գեղերը, որոնց ամէնուն Կուսգեց անունը տրուած է (1)։ Գեղերու կամ աւելի ճիշդ թաղերու այս համախումբը կը բաղկանայ հարիւր տունէ, քարաշէն և կրկնայարկ։ Կան նաեւ եռայարկ տուներ, գեղական ճաշակով շինուած, պարզ, կոկիկ և օդասուն։ Բնակիչները կը պարապին խաչնդաստութեամբ և մեղուաբուծութեամբ։ Կը շինեն նաեւ բրգեայ տեսակ մը չոր, որ տեղական ապաման գլխաւոր տարրը կը կազմէ։ Երկիրը զուրկ է վարելահողերէ և իր հացարոյս ունի կորեկ, զլգիլ, դաւարս. ցորեն՝ բնաւ։ Գլխաւորաբար բանջարեղէնով կը սնանի ժողովուրդը։ Ջմրան սնունդի հայթայթման նուազութենէ Կուսգեցիք ամրան վերջերը իրենց ամ մը կալ ու կուտը աւարտելնուն պէս՝ ընտանիքի աշխատութեան անընդունակ անդամները տունը թողած կը գաղթեն Հազէօ աւանը ձմերելու, օգնելով Հազէօցիներու առանին ձմեռնային աշխատութեանց և ի փոխարէն ընդունած ուտեստի, հագուստի և այլի դիզն պաշարը կը զրկեն տուներին։ Տարագնացութեան ջերմեռանդ տիպար մըն են Կուսգեցիք. տարագնացութիւն այս՝ որ ուսանողութեան մը պէս որդւոց որդի պահուած է այս գեղջուկ լեռնականաց մէջ։ Լո՞ւր կիշվիս (2) հարցուցին՝—Իշվիմ Հալապ, Մէվարակ, Քիլիս կամ Անթաբ կը պատասխանեն. պանդխտութեան ճոխանը(3) ձեռքերնին գունդագունդ կը դիմեն յիշեալ քաղաքներ։ Ասոնցմէ ոմանք, որ բարերաղդաբար մեծագոյն մասը կը կազմեն, օտարութեան մէջ անցուցած մի քանի տարիներու տաժանակիր աշխատութեանց արդիւնքը կը զրկեն իրենց ձիժուպժերուն (4)։ Քիչեր սակայն օտար միջավայրի մէջ զրկուելով խպտա տհմային առաքինութիւններէ, կը մոռնան տուն տեղ, արտ ու ամ, ազգականներ ու սիրելիներ, իրենց թարմուէտ երիտասարդութեան ուժգոյ ոյժերը կը ջլատեն անբարոյական կեանքով մը և վերջապէս կ'ամուսնանան նոյնքան լկտի կանանց կամ օրիորդաց հետ մինչ ապին իրենց խեղճ ու կրակ, մերկ ու նօթի ընտանիքը դառնէ դուռ կը մուրայ ի խնդիր պատառ մը զոր հացի։

Բանանց չունին Կուսգեցիք, նոյնպէս և գլխոց։ Տղաքը մերկ ու բոկոտն օրն ի բուն կը դեգերին Վանդիլի եօթնակնեան գետափին եզերքներն ու Քարմէլիի քարայրները։ Նշմարելը (5), ինչպէս կ'ըսեն տեղացիք, Հազէոյի շրջակայքն ու գերեզմանոցը կը չափչփեն ձեռքերնին փորերնուն դրած։

Գեղամիջոց ու կանանչագեղ է հովիտին հարաւակողմը, որ հարիւրաւոր աղբիւրներու սառնորակ ջուրերով յագեցած՝ հսկայ և այլազան ծառերու, գլխաւորապէս պուրակներու և հիտասիլ մարգերու ծնունդ տուած է։

Աղբիւրներէն մին Թուխ-Մանուկի մամառապատ քարերու տակէն յորձանուտ հոսանք մը կազմելով կը յառաջանայ՝ ստուարանալով հեռաւոր միւս աղբերաց և առուակաց ջուրերով։ Սրբու Թաղի և Զուզանի սակաւաթիւ արտերը մեծապէս կ'օգտին այս գետակէն։

Կուսգեցի հարաւային բարձանց վրայ քարայրի մը մէջ կը նշմարուին Կուր-Մահանայ սեւաւոյ սուրբի մը աւերակաց բեկորները։ Թարայրին մօտակայ սպիտակ խոտաշաւոր քարէ մը կը հոսի աղբիւր մը և կարկաջելով կ'երթայ կորսուիլ գունագեղ ծաղկանց և թարմաւէտ դալարեաց մէջ։ Անդիմատակ ժամանակէ ի վեր քարին տարուէն ագուցուած արոյրէ հապա չըլլայ մը կը կրէ արծաթեայ քաղ մը, որմէ ջուր կը խմի այցելուն կամ ուխտաւորը։ Ամէն տարի պարբերաբար հոն ուխտի կը գիմեն բարեհաւատ գիւղացիներ, գեւարթադէմ սենեկեանքը(6) ու պառաւ ջերմեռանդ մամիներ։ Աներեւակայելի երիւղածութեամբ լեռնցի երիտասարդը, որուն առաջին ու վերջին դաւանանքն է պաշտել Աստուած և խնկարկել ու երկրպագել Սուրբերուն, որուն սրտին մէջ վառ մնացած է ու պիտի մնայ Ս. Հաւատքը Լուսաւորչին, մատաղցու ուլերն ու դառները ընդ քարշ՝ ածած, Սուրբին աւերակներուն առջեւ երիցս ծնրադրելով «Ամոսց ու Քրիստուց»(7)կը մրմնջէ և ապա կը զենու գառը, կ'եփէ ու բաժնէ աղքատաց։ Այս եղանակով ու կարգով իրենց զոհաբերութիւնը կը մատուցանեն Կուր-Մահանայի բոլոր ուխտաւորները։ Պէտք է ըսել որ ի յարգանս Սուրբին ուխտաւորք այդ օր կը զգուշանան գինի և օղի խմելէ։ Ատ անդ ամ յատոյ կազմուած գեղջկական սեղանի մը շուրջ մատաղներու համեղ միսը ճաշակելէ և աղբիւրին զուլալ և անուշ ջուրը ցյագ ըմպելէ յետոյ թեւ թեւի մտած կը սկսին երգել սիրային այլ եւ այլ պարերգներ։

Սրբու թաղին մէջ է Կուսգեցի համբաւաւոր եկեղեցին, որի հանդէպ պատկառոտ յարգանք կը տածեն տեղացիներ։ Ամէն կիրակնամուտին եղով կը լեցնեն ա նոր ճրագները, որ կը պլպլան մինչեւ առտու՝ լուսաւորելով մատուռին սեւուկ որմերը։ Մօտականերէն ալ տարին մէկ երկու անգամ բազմաթիւ լեռնականք կը գիմեն յուխտ և յերկրպագութիւն հրաշաւոր սրբատեղին։ Երաշտ տարիներ շրջակայից ժողովուրդը կը դիմէ եկեղեցիին դուռը, որուն լուսարարը, յամառ աշխարհական, տերտերակուտներու խնդրանքին վրայ, գաւազանով մը կը խանդ առուակը և չուանուը (8) դոյներով սուրբ մատուռին ներքին որմերուն վրայ կը սրսկէ։ Աղօթք աղաչանք չկայ և այս խորհրդաւոր արարողութիւնը կը լաւ բանալու երկինքի դուռները, որոնցմէ յամառ հեղեղման անձրեւ կը հոսի։ Այս տարի Հազէոցիք, երաշտութեան արհաւիրքներէն զերծանելու համար, փութացին ի գործ դնել այս վաղեմի ու հնադարեան սովորութիւնը և յորդառատ ու բարեբար անձրեւ վայելեցին։

Կուսգեցի գեղերէն կամ աւելի ճիշդը, կոտրէրը, դերբուկ տարաւանդի մը վրայ հիմնուած է, իսկ Մրշդատարը՝ անոր հիւսիսակողմը։ Երկուքն ալ զուրկ են ջրէ և լեռներէն կազմուած առուակն ալ, որ առաւել կամ նուազ չափով կը մատակարարէ ըմպելի ջուրը, լեռնային տարատեսակ հովիւներ ու փոթորիկներէ քաջքայուելով կը ցամքի։ Այս պատճառաւ գեղացիք ընտրած են Վանդիլի կապոյտ ջուրերու ափը տանիլ իրենց դուարները։ Կ'ըսուի թէ Մարաթուկ լերան հրաբղխային սառուցեալ ցնցումներէն յետոյ երկու գեղերու ազբիւրները գետնամոյն եղած կորսուած են։

Կուսգեցիք թէեւ զուրկ են հոգեւոր հովիւէ, պնդօրէն յարած են սակայն մայրենի լեզուին ու կրօնին։ Պահեցողութիւն և աղօթք է նշմարուոր ու նուիրական պաշտամունքն են այս գեղջուկներուն։ Պառաւ մանկիներ, ալեւոր պապիկներ, սենեկներ ու արուներ ամէն տարի անընդհատ ծոմ կը պահեն Զատկամբ (Մեծ Պահք)։ Այդ Սուրբ Ծոմ պահոց ամբողջ շաբաթը ծոմ պահէ՝ կոյս աղջկանց վերապահուած ու վիճակուած է։ Երնէկ կը կարդան այն մարդուն, որ յաջողած է եօթն անգամ ուխտի երթալ Մուշի Ս. Կարապետ—պատմու տղուն—, ինչպէս կ'անուանեն իրեն։ Իսկ Ս. Երուսաղէմ մի անգամ այցելողին «այժմէն արքայութիւն մտած է» կ'ըսեն՝ մատանիը ցոյց տալով ձեռքին կապոյտ կիսուածը իբր անվիճելի անցագիր։

Ինչպէս ամէն լեռնարնակ խաչնարած, Կուսգեցիներու բարեկեցիկ դասն ալ ամառը լեռ կ'ելլէ և ջրաչատ ծաղկաւէտ գալարեաց վրայ խլեր, չաբեր շինելով դուարաց հետ հոն կ'անցընէ եղանակին առաջ ամիսները։ Գեղեցիկ և գուարճալի է այս կեանքը, զոր ամէն խաչնարած ժողովուրդ, Հայ թէ Քուրտ, Զօգան կ'անուանէ։ Ինչեր չեն ըներ հոս երիտասարդները ու երիտասարդուհիները։ Հովիւներ նախ կթոցին ամէն մէջ մաս մը կաթ կթելէ ու հետը թան խառնելէ յետոյ ընկուզենիի տերեւներով խորտուբած տարմաղին (տեսակ մը հաց) հետ կ'ուտեն և ապա գեղանազ մաղերու (9) թեւը մտած կը պարեն սրտի երգեր, սիրոյ խաղեր սուլելով։ Ցաճախ հովիւ մը սրինգով եղանակներ կ'ածէ, իսկ պարողներ միասին կ'երգեն.

Երթանք գեղ, գեղ,
Անցնինք ջուր ու ջուր,
Ժողուինք նուկի մը եղ,
Շինենք ձուածեղ,
Տանուք (10) նուլուանուն (11),
Սեմկեղաներուն,
Հովիւ խառվաւ,
Ոչխար մօլրաւ,
Կթոց գլօրաւ,
Պիւոր (12) շիմբրաւ։

Պիթլիս, 4 Նոյեմբ. ԴԵՐՆԵՆԻԿ

ՆԱՄԱԿ ՌՈՒՄԱՃՈՒԲԻՆ

Մէկ քանի տարիէ ի վեր Պալքաններու մէջ ամեռոր զգալագրա կորսնցուցած է իր սատակութիւնը։ Զմեռնամուտ սատակչունչ քամիները ու ձիւնաբեր ամպերը գոյութիւն չունին ա՛լ։ երկնքի ջինջ կապոյտը ու անուշ արեւը տակաւին աշնանային գաղջ եղանակը վայելել կու տան մեզի։ երբեմն չոր ու առողջ ցուրտ մը կը պրիչ մեր դէմքն ու մեռնունքը և աղքատները դժգոհ չեն, բաղդատմամբ, այս մեղմ կլիմայէն։ բայց արդէն ընդհանուր առմամբ նախորդ տարիներու խեղճութիւնը աչքի չի զարներ բնաւ, որովհետեւ գաղթականներու ստուար մասը վերադարձած է կամ ցրուած այլ և այլ երկիրներ ու բոկոտն պլտիկներու փողոցային դեգերումները դադրած են այլ և։ Այդ պատանեակներու մասին մտածած ժամանակս, միտքս կը կառչի տեղւոյս Գերմանական Որբանոցին մէջ խնամուող որբերու կեանքին։ անոնց թիւը տասնութսի բարձրացած է արդէն։ 11ը մանչ և 6ը աղջիկ, առանձին բաժանումներու մէջ ըստ կարելւոյն հանգստաւէտ պայմաններու տակ։ ուրախալի է ըսել թէ յարգելի քարոզիչը և իր Տիկինը իրենց խիստը ու արտաքին հետաքրքրութիւնը գոհացնելու ամէն ջանք կ'ընեն։ Ինչպէս կը տեսնուի, դիմումներ չատ կ'ըլլան ծնողքներու կողմէ Որբանոցին, որովհետեւ քանիցս այցելութեանցս ժամանակ հոն դէմքերէ շատեր անհետացեր էին։ կ'երեւայ թէ յարգելի ժողովրդապետը իր օրբերը ընտրանօք կը ջնջէ, և որովհետեւ միջոցները չեն նեղեր ամէն դիմումի գոհացում տալու, կարգապահութեան դժուարաւ ընտրեցողները կ'արձակէ։ պէտք է գիտնալ թէ խիստ որբեր ցանցառ են ատոնց մէջ, մեծագոյն մասը կամ միայն մայր ունին, կամ հայր, և կամ խիստ կարօտ ծնողքի զաւակ են։ Տեսայ, որ բաւական կը հանդուրժեն հիմայ գերմաներէն։ աշխատութիւն ու գրօսանք հաւասարապէս կը տրուի իրենց։ Վերջինս խնացուեցաւ որ հետզհետէ մը կարգապահութեան բերելու համար «մանկավարժութեան վերջին ապաւէնին» դիմեր է ուսուցիչներն մէկը, բայց Տնօրէնութիւնը խիստ հրամաններ տուած է, որ այդպիսի դէպքեր չպատահին իր բացակայութեանը ժամանակ, որովհետեւ Տնաբ Թ. Վանիմման սակայ կը չրլի Գերմանիա՝ հանգստանալու համար։

Մանկավարժութեան այդ վերջին ապաւէնին յանձնելս կը դիմուի մեր ազգ. վարժարանին մէջ, դոյն իսկ դայն վարելս կոչուող Տեսչին կողմէ։ Տղոյց ծընողքներուն կողմէ դանդատները անպակաս են։ հոգաբարձութիւնն արդէն իր հեղինակութիւնը կորսնցուցած է, իսկ Թող. Խորհրդ կ'ըսենք, միայն Ատենապետը պիտի հասկընանք, որովհետեւ միւս անդամները բոլորն ալ հրաժարած են) խուլ կը մնայ։ Բայց անեղին Պուլկարիոյ Թերթերը արձագանգ կու տան։

Անցեալները պուլկար դատարանը երկրորդ անգամ ըլլալով զբաղեցաւ ծեծի մը խնդրով որ բաւական գայթակղութիւն պատճառեց։ վարժարանիս այն օրը ահկամ դագար մը ունեցաւ, վասն զի ամբաստանուած տնօրէնը, իր կուսակից ջներուն կանխաւ բաւական նեղութիւն ու ձանձրոյթ տալէն զատ, իր հետը դատարան քաշած բերած էր հոգաբարձուներ, տնտեսը, ժակոչը ու աշակերտներու խմբակ մը, իբր վկայ։ դաշը անխուսափելի կերպով կրթնցուցած կ'երեւայ, սակայն փաստաբանը կրցաւ ձեւակերպութեան թերութեան մը պատճառաւ յետաձգել տալ գայն։ Անչուշտ այս տարւոյ իրողութիւնները տեղի չէին ունենար, եթէ Թող. Խորհուրդի ատենապետը լինամիական կապերու հետեւանքով, սակայնած չըլլար դրժելու այն խօսքը զոր տուաւ անցեալ ուսումնական տարին վերջերը՝ դժգոհելու ստուար բազմութեան մը՝ տարեվերջին բառնալու համար երկրպառակութեան պատճառ տուող անզուսպ տնօրէն մը ու ապիկար հոգաբարձութիւնը, անոնց ինքնակամ հրաժարմամբը, գործին մեղմ երեւոյթի մը տալու նպատակով։ Այդ պատճառական խոստումը չիրականացաւ, իսկ արդիւնքն այն եղաւ, որ խարուող կողմը, սահմանին բարի համբաւին մէջ նախանձախնդիր, բռնի միջոցներու դիմելէ—ինչ որ շատ դիւրին էր իրեն—զգուշանալով հանդերձ, անտարբեր դիրք մը առաւ ազգ. կրթական ամէն խնդիրներու հանդիպ. ոմանք իրենց զաւակները սկսան օտար վարժարաններ զրկել, որպէս զի գէ՛թ բարեկրթութիւն տրվին, ուրիշներ ջանացին մասնաւոր վարժարանի մը ծրագիրը կազմել և նոյն իսկ պաշտօնական ձեւակերպութեանց ալ դիմեցին։ Ուժերու այս ցրուումը արշաւի ցաւալի, նոյնչափ ալ անհրաժեշտ էր։ քան զի կեղծիքի ու խաբկանքի բաժակը (դասական բառով) կը պռոթիկաց։ Դէշ վարժուելը էնն գալու պէտք եղած վայրկեանին, աջակցութիւն խնդրելու իրենց արհամարհած անհատներուն։ Հանդանակութեան տեսար մը թեւերնուն տակ կամ դանձանակ մը ձեռքերնին՝ կու գային շնչասպի ձեւերով։ «Մտակ տուէ՛ք վարժարանին համար, եկեղեցիին համար, ընթերցարանին կամ աղքատախնամին համար։» Եւ քսիթիաղ մը կը սաւառնէր միտքիս դէմքերնուն վրայ։ «Տուէ՛ք, բայց մի՛ խառնիք մեր գործին, տուէ՛ք միայն, դուք գաղթական էք։ («Դուք հայ չէ՛ք»ի պէս խօսք մը։)

Բայց միւսներն ալ պզտիկ չարաճճիներ չեն, անոնք ալ կը ժպտին, բուռերնին քսկնուն վրայ պինդ դրած, որ կը նշանակէ, «բարի նպատակներու համար վարժուած ենք մենք մեր որտէն բդիաթը տալու, բայց ինչպէս մեր պարտքը, նոյնպէս մեր իրաւունքն ալ կը ճանչնանք։» Եւ այս մունջ կատակը կը շարունակուի, կ'երկարի, մարդուս կոկորդալիր ծիծաղը շարժելու ատիճան։

Այսպէս յարաբերութեանց արտաքին երեւոյթը խարեպատիր մեծարանքներու ու ժպտալիր բարեւներու չոլարին տակ մեծ փոփոխութիւն մը կրած չէ, բայց ակնյայտնի կ'երեւայ թէ իրարմէ չեն ամրժիր։ Իւրաքանչիւր կողմ ամրոփուած է իր գաղափարակիցներու շրջանակին մէջ, չողոքարթ ու պատիր քաղաքավարութեան ձանձրոյթէն ազատ ըլլալու համար։ Այս տեսակէտով, չէզոք համարուողները—խիստ ցանցառ թիւ—ամէնէն երջանիկները կը կոչեն զիրենք, սիրիրէն ի վեր ուխտած ըլլալնուն համար հանրային գործերու միջամուխ չըլլալ։

ՄԱՍԵՀ

Ռուսնուք, 14 Նոյեմբ. 98

---

(1) Կուսգեցի գետակին արեւելեան ափանց վրայ կը տեսնուին աւերակաց մնացորդներ, որոնք կոյսերու մենաստաններ են եղեր ատենօք։ ասկէ առնուած է գեղին անունը։

(2) Ո՞ւր կ'երթաս, ո՞ւր կ'ելլես։

(3) Գաւազան։

(4) Զաւակներ։

(5) Նշանաւոր օրեր, ինչպէս Զատիկ եւ այլն։

(6) Պատանի, երիտասարդ։

(7) Յիսուս Քրիստոս։

(8) Պղտոր ջուր։

(9) Կոյս։

(10) Տանինք։

(11) Հովիւներուն։

(12) Ոչխարները կթելու համար կիներ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մայր Աթոռի ամսաթերթին հոկտեմբերի թիւն կը բաղկի հետեւեալ ուրուագիրները՝ Սինոդական Օրագրութեանց շարքին մէջ.

«Սինոդը հրամայեց Քիշնեւի և Բեսարաբիոյ Կոնսիստորիային՝ Ցուսիկ վարդապետ Տ. Մովսիսեանի տեղ (այժմ Սինոդի անդամ) թեմի կալուածոց պատասխանատու կառավարիչ ճանաչել նոյն Կոնսիստորիայի նախագահ Եփրեմ վարդապետ Սուքիասեանին, նորա ունեցած ութ հարիւր ռուբլի ռոճիկի վերայ աւելացնելով երկու հարիւր ռուբլի եւս վիճակային արդիւնքներից։

—Շուլաւերի գործակալը Վրաստանի և Իմերէթի Կոնսիստորիայի միջոցաւ բացատրութիւն է խնդրել այն խնդրի համար, թէ արդեօք ի հետեւումն Վրաստանի և Իմերէթիի նախկին առաջնորդի 1886 թ. յունուարի 20ին թ. 252 արձակած հրամանի, որով թոյլ է տուել օտարազգաւոր քրիստոնեաներին մեր եկեղեցում պսակադրութեան և ննջեցեալց թաղման կարգը կատարել, բացի Ս. Պատարագ մատուցանելուց՝ կարելի՞ է օտարազգաւորների խնդրանաց համաձայն նոցա ննջեցեալի համար, թաղելուց առաջ, պատարագ մատուցանել մեր եկեղեցում, մեր քահանայի ձեռքով, և ապա իւրեանց քահանային թողնել թաղումը։ Ս. Սինոդը սոյն խնդիրն ընդունելով իբրեւ զուտ կրօնական և կանոնական ունեցող միայն Ամենայն Հայոց Հայրապետից որոշեց յայտարարել Նորին Ս. Օծութեան իմաստասիրութիւն։

—Հանդուցեալ Գրիգոր Մեղուինեանցի ձեմարանի անուամբ թողած 25,000 ռ. կապակի վերաբերմամբ Սինոդը որոշում է. 1) հրամայել գանձապահին, որ իւրաքանչիւր երեք ամիսը մի անգամ տասնոյ արքունական գանձարանից վերոյիշեալ գումարի տոկոսիքը և յանձնել ձեմարանի վարչութեանը, 2) սոյն տարեկան տոկոսիքը աչքի առաջ ունենալ ձեմարանի նոր նախագահի կազմելու ժամանակ և 3) հրամանագրութեամբ պատուիրել ձեմարանի վարչութեան վերոյիշեալ տոկոսները ստանալով գործ դնել հանգուցեալի կամքի 14-դ յօդուածի պարզ իմաստով։»

* * *

Նոյն ամսաթերթի մէջ հրատարակուած է երկար ցուցակ մը վարդապետներու և քահանաներու որոնց լանջախաչ և կամիլաւկայ նուիրած է Ս. Հայրապետը, իր օծման Ե. տարեդարձին առթիւ։ Այդ ցուցակին մէջ կը գտնենք, Թուրքիոյ եկեղեցականներէն՝ Մուշի առաջնորդական Տեղապահ Տ. Վարդան վարդապետ Յակոբեանի եւ Ս. Կարապետ վանքի լուսարարապետ Տ. Թադէոս Խաչատուրեան վարդապետի անունները որոնց լանջախաչ նուիրուած է Ն. Ս. Օծութեան կողմէ։

Բ. Դրան թղթակցութեանց դիւանի անդամներէն Սարգ. Ղէշ Երէկ Ս. Պատրիարք Հօր այցելութիւն տալով, մէկ ժամէ աւելի տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ն. Սրբազնութեան հետ։

—Կրօնական Ժողովը ապէք առաջ Ռուսմուզի Տ. Կարապետ աւագ քահանային մանրաման ցուցակ մը ուղած էր, Պուլկարիոյ և Ռումանիոյ մէջ պաշտօնավարող հայ քահանաներու անուան և թիւին, գտնուած տեղերուն և անոնց արժանիքին նկատմամբ։

Տ. Կարապետ քահանան թէև ուղուած ցուցակը կրօն. Ժողովին հաղորդած էր, սակայն Ժողովը դայն նկատուութեան առնելէ առաջ՝ որոշեց դրուագիս տեղեկութիւն խնդրել ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետէն՝ Եւրոպայի հայ գաղթականութեանց հոգեւոր հովիւ կարգուած Տ. Գէորգ եպիսկոպոս Իսթիւճեանի՝—որ միանգամայն Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ հովիւ է—իրաւասութիւնը նկատմամբ, որպէս զի անկէ ետքը կարելի ըլլայ Տ. Կարապետ քահանային տեղեկագրութեան վրայ հարկ եղած փոփոխութիւնը ընել։

—Կեսարիոյ Ս. Դանիէլ վանքի վանահայր Տ. Ստեփան եպիսկոպոս Սանասարեան 1884 թուականէն մինչեւ 1898 թուականը, նոյն վանքին եւմուաքին ցուցակը զրկած էր, զոր Կրօն. Ժողովը իր նախընթաց օրուան նիստին մէջ նկատողութեան առաւ։ Այդ ցուցակէն կ'երեւայ որ 14 տարուան մէջ վանքին մուտքը եղած է 9500 զրշ. և ծախքը 11,300 զրուշ։

—Աղթամարայ կաթողիկոսական փոխանորդ Տ. Սարգիս վարդապետ Խիզանի և մերձակայ գաւառներու գիւղերը այցելելէ ետքը Սղերդ ժամաներ է, ուր ութը օր մնալէ վերջը անցեր է Տէր գաւառակը։

—Գերմանիոյ Կայսրը «Բրուսիական Թագ» պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրեր է Ս. Յակոբեանց միաբանութեան անօրէն խորհուրդի ատենապետ և եկեղեցական տեսուչ Տ. Դաւոնդ վարդապետին, և նոյն պատուանշանի չորրորդ աստիճանը՝ Երուսաղէմի վանքին թարգման Տ. Վահան վարդապետին։

— Եէնի Գարբի Թաղ. Խորհուրդը դանդատագիր մը գրած է Ս. Պատրիարքին, յայտնելով թէ անգլոյն եկեղեցիին մէջ պաշտօնավարելու համար որոշուած քահանաները եկեղեցի չեն յաճախեր եւ թէ Տ. Խաչատուր Ա. քահանայ այս իրողութենէն յուզուելով՝ մէկ քանի օրէ ի վեր անիրաւոյ կը ծառայէ։ Շարաթ առաւու պատարագիչ քահանային՝ դպիրը «ողորմեացի» բան է և կիրակի գիշեր քահանայ մը գտնուած չէ մատնեցեր հիւանդի մը հաղորդութիւն տանելու համար։ Թաղ. Խորհուրդը թախանձագին խնդրած է Ս. Պատրիարքէն վերջնական կարգադրութիւն մը ընել այս գայթակղութեանց առաջքը առնելու համար։

—Պիլէֆիկէն գրուած է Պատրիարքարան թէ տեղւոյն Նորընծիր Կրօն. և Գաղ. Ժողովներուն հաստատութեան Պատրիարքական Կոնդակները կարդացուեր են եկեղեցիին մէջ և յետոյ կրկին Ժողովները գումարուելով, Կրօն. Ժողովի ատենապետ ընտրուեր է Տ. Խորէն Ա. քահանայ Աւագեան և ատենադպիր՝ Տ. Յովհաննէս քահանայ Աւէտեան։ Գաղ. Ժողովի ատենապետ ընտրուեր է Թորոսեան Եֆ. Յովակիմեան և ատենադպիր՝ Գրիգոր Եֆ. Թիւթիւնճեան։

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ

Մեր գաւառի պատ. բաժանորդներէն կը խնդրենք որ անյապաղ իրենց չվճարուած բաժնեգինները ուղարկեն մեզի։ Հակառակ պարագային, պիտի ստիպուինք թերթերու առաքումը դադրեցնել։

Նոյնպէս մեր գաւառի պատ. գործակալներէն ալ կը խնդրենք որ եթէ բաժանորդներէ գանձուած դրամ ունին քովերնին, ժամանակ չկորսնցնելով զրկեն։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԶԵՆԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆ. — Մաքեն կը հրատարակէ անգլիացի քաղաքական անձնաւորութեան մը Ռուսիոյ Վեհ. Կայսեր հետ ունեցած տեսակցութիւնը, ընդհանուր զէնընկէցութեան դեսպանախորհուրդին համար։ Ն. Վեհափառութիւն յայտնարարեր է թէ խաղաղութեան համար՝ լոկ յոյսէ մը աւելի կ'ուզէ գործնական և շօշափելի բան մը ունենալ. թէ այնպէս կը նկատէ որ տէրութիւնները, ցնոր տնօրինութիւն, կրնան համաձայնիլ սպառազինութիւնները դադրեցնելով, արդի սպառազինութիւնները աւելի կատարելագործելու և իրենց ընթացքը կանոնաւորելու՝ եթէ կռիւի համար սպառնալիք մը ըլլայ։ Զարը Ջատաղուեր է իրաւարարութեան առաջարկութիւնը։ Ֆարշտայլ խնդրին համար Նիքոլա Բ. ըսեր է թէ աւելի ապէկ կ'ըլլայ Մ. Նահանգաց, Ռուսիոյ և կամ Աւստրիոյ կայսեր իրաւարարութեանը դիմելու։

ԱԻՍՏՐԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Վիեննայէն երեքշաբթի օրուան Թուականով կը հեռագրեն թէ նոյն օրը Աւստրիոյ մայրաքաղաքը տարուեր է սեղանի յանձնաժողովի մեծարժէք սպաս մը զոր Վիլհէլմ Բ. նուիրած է Ֆրանց Եղէփ կայսեր։ Վիեննայի գերման դեսպան Եսլէնպուրկի դուքսը այդ նուէրը պիտի մատուցանէ Աւստրիոյ կայսեր։

ԻՏԱԼԻՈ խորհրդարանին մէջ արտաքին գործոց նախարար Քանէվարօ ծովակալը անցեալ երեքշաբթի կանանչ Տետրակ մը ներկայացուց։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ. — Ֆրանսայի 1899թ. երմաւոյային այն մասը որ կը վերաբերի նաւային նոր շինութիւններու, ուրբաթ օրը բաշխուեցաւ Խորհրդարանի անդամներուն։ Առաջ նոր վարկ մը կ'ուզուի 108 հատ նոր մարտանաւերու շինութեան համար, որոնք են 7 զրահաւոր, 13 զրահապատ-յածանաւորակ, 8 յածանաւորակ, 1 լրատար, 2 թնդանօթակիր, 1 փոխադրանաւ, 8 ընդծովեայ նաւ, 12 թորփիլահարած, 1 բաց ծովու թորփիլանաւ և 55 զանազան տեսակ թորփիլանաւ։ Այս 108 մարտանաւերու մէջ քանին արդէն շինուած են, իսկ միւսներուն շինութիւնը 1899ին պիտի սկսի։

—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ, առջի օրը, ծովային նախարար Պ. Լոբրեան հերքեց այն զրոյցը թէ Թուլոնի պաշտպանութեան յատակագիծերը գողցուած ըլլան։ Յայտարարեց թէ գաղտնիքերը՝ նաւերու և ուսեսանեարու պատրաստի քանակութիւնը կատարեալ է։ Նախարարը բողոքեց նաւատորմին դէմ եղած հրատարակութիւններուն համար։

ԲԼԵԹԱՅԷՆ տարի օրուան Թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ նախարարապետ Գասոն Պանէվի բանախօսութեամբ մը յայտարարեր է որ Հունգարիոյ կառավարութիւնը պատրաստ է վիճաբանելու ազգային պայմանագրութեան եւ եկամտայոյզին վրայ։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ. — Ուաշինկթընէ առնուած լուրերու նայելով, ամերիկեան զօրքերն անդամներէն մէկը յայտարեր է թէ Մ. Նահանգները մտադիր են, գէթ մէկ տարուան համար, ամերիկեան նոր ստացուածքներու զինուորական վարչութեան տակ պահել առժամապէս, վասն զի վարչական նոր միջոցներ և ամերիկեան մաքսատուն տակացոյցին նկատմամբ փոփոխութիւն մը անհրաժեշտ չեն։ Փիլիպպինեներուն համար մասնաւոր մաքս մը պիտի գործադրուի, միմիայն գանձային հայրենի ապրանքներ հայթայթելու համար այդ արշիպելագոսին։ Նոյնը պիտի ըլլայ նաև Ռուպոյի և Բորթօ-Ռիքոյի համար, որովհետեւ վարչական ծախքերը այդ կղզիներու հասոյթներէն պիտի հոգացուին և անոնց հասոյթներուն գլխաւոր ապրիւրն ալ մաքսային տուրքն է։ Մ. Նահանգները միւս ազգերուն պէս մուտքի մաքս պիտի վճարեն առանց ուրիշներէն տարբերութիւն մը ունենալու։ Մ. Նահանգաց մէջ մաքսապահ դրութեան հակառակորդները դիտել կու տան թէ կառավարութեան այս մտադրութիւնը ձախողուած մը կը համարուի մաքսապահ դրութեան, որովհետեւ նոր ստացուածքները պէտք է ապագային երկիրներ նկատուին և հետեւաբար ենթակայ ըլլան Մ. Նահանգաց բոլոր օրէնքներուն։ Մաքսապահ դրութեան հակառակորդները առաջ կը բերեն գերագոյն տեսանին մէկ որոշումը, որով Մ. Նահանգները չեն կրնար գաղթավայր ունենալ և հետեւաբար պէտք է որ երկրային այս նոր ստացուածքները իրենց իրենց մէկ մասը նկատուին։

—Պոսթընի այն դանդակագութիւնը, որ հակառակ է երկրակալութեան, ուզերձ մը մատուցանելով Պ. Մաք Քինլիի, բազաքեր է նոր տեղեր գրաւելու քաղաքականութեան դէմ։ Նախագահը պատասխաներ է թէ Փիլիպպինեներու ապագային համար դաշնակցութիւնը ինչ ձրագիր որ մատուցանէ պիտի ընդունի, բաւական է որ այդ Սրշիպելագոսը Նորին Սպանիոյ ձեռքը չյանձնուի։

—Պ. Մաք Քինլի մեծաւոր Խորհրդարանին պիտի զրկէ պատգամագիր մը և իր տեսութիւնները պիտի պարզէ սպանեւամերիկեան պատերազմին յարուցած զանազան խնդիրներուն վրայ։

—Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Բարիզի հաշտութեան յանձնաժողովին մէջ նոր դժուարութիւն մը ծագեր է։ Սպանիացիները ընդունած կը համարէին Ամերիկացիներուն առաջարկութիւնը Փիլիպպինեներուն համար, երբ Մ. Նահանգաց պատուիրակները պահանջեցին որ Սուլու կղզիներն ալ իրենց թողուին։ Դժուարութիւնը սա է թէ Սպանիա ժամանակին Անգլիոյ և Գերմանիոյ հետ առեւտրական դաշնագիրներ կնքած է այդ կղզիներուն համար։ Բայց Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարը խմացեր է որ Սպանիա Փիլիպպինեներուն պիտի միացնէ Սուլու կղզիները։ Ամերիկացիները այս կղզիները պահանջելով կ'ուզեն որ անոնք ուրիշ տէրութեան մը և մանաւանդ Գերմանիոյ չծախուին, որովհետեւ Սուլու կղզիներու արժէքը փրբեւ նաւային կայան, կրնայ Փիլիպպինեներուն արժէքը կոտրել։

—Ամերիկեան ամրաշէն զօրքերու չորս գումարտակ ցամաք ելան Հաւանայի մօտ, Մարլնասս անուն տեղը։ Առանք առաջին Ամերիկացիներն են որ ոտք կը կոխեն Հաւանայի մէջ։

ԶԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, Անգլիոյ նաւարաժնին հրամանատարը Շու-Սան արշիպելագոսին մայրաքաղաքին և գանազան մասերուն մէջ անգլիական դրօշ պարզած է։ Հիմա Շու-Սանի մօտ կը գտնուին անգլիական ութ մարտանաւեր։ Այդ արշիպելագոսը կը գտնուի Եանկ-Զէ գետին բերանը, Բէյճիլի ու Թանգինի կէս-ճամբան, Շանկայի մօտ։ Անգլիացիները երկար ատենէ ի վեր կ'ուզէին տիրել անոր, որ իր դիրքին պատճառաւ չինական ծովերու նաւային ոյժին բանալին է։ Անգլիացիները ներկայ դարուս մէջ մէկ երկու անգամ տիրեցին Շու-Սանի և երկու անգամին ալ պարտաւորուեցան թողուլ զայն։

ՄԱՔԵՐՍՕՆԵՂՆԵՐՈՒՆ դէմ դումարուած դեսպանախորհուրդը իր ուրբաթ օրուան նիստին մէջ յանձնաժողովներ կազմեց։ Խորհրդակցութիւններ կատարուեցան սահմանելու ծայրայեղներուն գործը, բայց կարելի չեղաւ գոհացուցիչ արդիւնքի մը յանգիլ և նոյն օրուան նիստը աւարտեցաւ առանց վերջնական որոշում մը արուելու։

—Դեսպանախորհուրդը շաբաթ օրն ալ դումարուեցաւ և որոշեց յառաջիկայ նիստին միայն վիճաբանիլ Իտալիոյ կառավարութեան պատրաստած ծրագրին հինգ կէտերուն վրայ։

Պ. ԲԱՎԷՆԵՆԳ.—Զրոյց կայ թէ Պ. Բաւէնենգ մասին ծանր խանդարման նշաններ ցոյց կու տայ։ Վեհարեւի Ատեանին կողմէ հարցաքննուելէն ի վեր գանանցանքներ կ'ունենայ և հոգածման ենթակայ ըլլալու երեւակայութեամբ կը տառապի։

ՏՐԻՊՈԼԻՈՅ ԹՈՒՂԹԵՐԸ.—Թրանսթլանթիքի Լլայդսnոr շոգենաւը անցեալ կիրակի Թրանսպէյն ճամբայ ելաւ, տանելով Տրիպոլիսոյ զրկուելիք դատական Թուղթերը, Վեհարեւի Ատեանի որոշման համաձայն։

Պ. ԻՍԷՊՅԻՆ ԿՈՀԻԼ.—«Բանակը Ազգին դէմ» գրքին հեղինակը, Պ. Իւրլէն Կոհիլ, որ պատերազմական ու ծովային նախարարութիւններուն պահանջումով դատի ենթարկուած է, ուրբաթ օրը ներկայացաւ հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Լուիշի, բայց անոր հարցումներուն չպատասխանեց, ըսելով որ եղեռնագործ պատանին առջեւ պիտի խօսի։ Երդուեալներու առջեւ Պ. Կոհիլի փաստաբանները պիտի ըլլան Պ. Պ. Ժօրէս և Ալպէր Քլէմանսօ։

ԲԻՒՍՈՒԻ ԳՈՐԾԸ.—Այն զինուորականները, որոնք անդամներն են Բիւսուրը դատելիք զինուորական ատեանին, հեռագրով հրաւէր ստացեր են։

ԷՊԹԷՐՀԱԶԻ. — Յանուցուեցաւ թէ Էսթէրհազի Ամթէրտամէն Ամերիկա օրդեւորած է։ Նորագոյն լուրի մը նայելով, Էսթէրհազի խմցեր է թէ Բրիսթիան Լանէրհակի յայտնած խորդաւութեան գործին համար հարցաքննիչ դատաւորը պիտի պահանջէ որ Փրանսական կառավարութեան յանձնուի. ուստի այդ պատճառով հեռացեր է Անգլիայէն։

ՍԵՐԳԻՈՅ ազատականներուն պետ Պ. Բիպարաց ուղեր է տեսակցիլ Պ. Բաչէլի հետ որ բանտարկուած է, սակայն կառավարութիւնը չի արտօներ։

ՍԸՐ Մ. ՀԻԲՅ ՊՈՉԻ ՃՈՒԹԸ.—Նովոսթի խօսելով Անգլոյ երմտական նախարարին Լսանէլիոնի մէջ խօսած ճառին վրայ, կ'ըսէ թէ անոր ամենէն լաւ պատասխանն է բոլոր մեծ տէրութեանց կողմէ հրաւիրել Անգլիան որ միջազգային դեսպանախորհուրդի մը մէջ կարգադրէ Վերին Նեղոսի խնդիրը։

ԲԱՐԻԶԻ 1900թ. արուեստահանդէսին մէջ Ռուսիոյ ելմտական նախարարութեան անուղղակի տուրքերու տեսչութիւնը յատուկ մաս մը պիտի ունենայ ուր ցոյց պիտի դնէ պետութեան կողմէ ծախսուած ոգելից ըմպելիներու վաճառատուն մը, ամէն ձեւերով։ Ռուսական մասին մէջ նաեւ ոգելից ըմպելիներու դէմ հիմնուած հաստատութիւններու պարարներն ալ պիտի շինուին։

ԱԻՍՏՐԻԱ ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.—Ցիրանց եռոյզէգ կայսրը որոշեց որ ամէն անդամ երբ ինքը Հունգարիա գտնուի, արտաքին գործոց նախարար Կոլոմանովքի կոմսն ալ Բէշթա փոխադրուի։ Նոյնպէս հունգարական անձնապահ զօրքերը, որոնք Մարիա-Թէրէզիայի օրէն ի վեր Վիեննա կը գտնուին, վերջնապէս հաստատուին Հունգարիայ մայրաքաղաքը։

ԲԵԳԵՐՍԳՈՒՐԿԷն կը հեռագրեն թէ Ռուսիոյ կայսրը և կայսրուհին յունուար 3/15ին Խրիմէն Ռուսիոյ մայրաքաղաքը պիտի դառնան։ Նոցին Վեհափառութիւնները այս ձմեռ քաշուած կեանք մը պիտի անցնեն. ասոր գլխաւոր պատճառ ցոյց կը տրուի Զարուհին նորէն մայր ըլլալու վիճակի մէջ գտնուիլը։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանատան գործակատարը հայկերոյթի մը պահուն յայտարարեց թէ Անգլիոյ և Մ. Նահանգաց բարեկամական յարաբերութիւնները ոչ էլ դաշնագրի վրայ հիմնուած չեն, այլ այն զգացումներուն վրայ զոր երկու ազգերը կը տածեն իրարու նկատմամբ։

ՃԻՊՐԱԼԹԱՐ.— Մարրիսի քաղաքական շրջանակներուն մէջ շատ կը խօսին հեռագրի մը վրայ թէ ներկայ ամռան մէջ նոր դրութեամբ 180 թնդանօթ զրկուած են Ճիպրալթար։

ՃԱՌՈՆԻ ոչխարի հետ աւեւտրին բացուելու յիսնամեայ յոբելեանը ասնելու համար 1902ին Թոքիոյի մէջ միջազգային մեծ արուեստահանդէս մը տեղի պիտի ունենայ։ Ճապոնի մէջ մեծամեծ ձեռնարկութիւններու համար այնչափ դրամ կը ծախսուի որ գեղջի սակը Թոքիոյի մէջ հարիւրին 12էն 15է բարձրացած է, մանաւանդ Ֆրանսայի մէջ, ուր շատ ու սահման չկայ, այնչափ նուազ են արամագրելի դրամագլուխները։ Աւեւտրական ջղեղնաւորական երթեւեկութիւններն ալ հսկայաքայլ կը յառաջդիմեն։ Նիբոն-Եուզէն Գաշէա ջղեղնաւորական Ընկերութիւնը տասերկուքի բարձրացուց իր նաւերուն թիւը։ Այս Ընկերութիւնն ալ խարտի շատ մը մեծ գիծերուն վրայ մըրցում կը կատարէ եւրոպական ընկերութիւններու հետ։ Իր շոգենաւերը կրնան պատրաստի տանել երկու հազար գլխնոր փոխադրել իրենց զէնքերով ու զոյգերով։

ՄԱՆՇԻ մէջ, անցեալ ուրբաթ օր, մինչեւ իրիկուն տասնեկ փոթորիկ կը պարբէր։ Նոյն օրը Քալէէն մեկնող շոգենաւը հազիւ ինքնուկս ժամէն կրցեր է Տուվերթալ, մինչդեռ մեկուկէս ժամուան ճամբայ է։

ՊՐԻՒՍԷԼԷՆ կը գրեն Նիւ Նարf Հերալտի թէ սխալ է այն լուրը թէ Լէոբոլտ թագաւորը Լոնտոն պիտի երթայ, Լորտ Սալիսբերիի հետ կարգադրելու Պահր-էլ-Կազալի խնդիրը։ Գրեանքի մէջ կ'ըսեն թէ Պօրի գրաւումը Տերվիշները ետ մղելու համար եղած է։ աւելի բարեկամական գործ մըն է քան թէ յարձակում մը։ ուստի բանակցութիւն կատարելու պատճառ մը չկայ։

ԹԱՆԿԱՊԻՆ ՄԱՏԱՆԻ ՄԸ.— Նէօսթէլի լրագիրները կ'ըսեն թէ թիրիի մը տակ, պարապ գետնի մը մէջէն, գրանուելը է չքեղ տակիքանդակ «մատանի մը թանկագին քարերով զարդարուած։ Մատանին քանուելով հաստատուեր է թէ կը վերաբերէ Շարլ IE թագաւորի, Գուլիսնելի գուքսին, զոր Զուլցերիաններուն սպանեցին 1477 յունուար 6ի ճակատամարտին մէջ։

ՀԱԲԱԽՍԷՅԻՆ ՍՓԻՐԿԷ.— Հարաւային Բոտչիան նոր Սահմանադրութիւն մը ունեցաւ, որով, քաղաքական տեսակէտով, անգլիական գաղթավայր մը կ'ըլլայ, ինչպէս է Բարեյուսոյ Գլուխը։ Աւեւտրական գործագրման գործը արքայական Ընկերութեան յանձնուեցաւ։

ՄԱՀՈՒ ՊԱՏԻՃ.—Անցեալ շաբաթ առաւ Պրէսթի մէջ (Ֆրանսա) Ֆօթրա հրապարակին վրայ գլխատուեցաւ Վիքթոր Մալավուա, 22 տարեկան, որ յուլիս 17ին իր քոյրը խեղդած էր, կողոպտելու համար։ միանգամայն փորձած էր սպանել իր քրոջ աղջիկը, Ոլկա, հինգ տարեկան։ Պրեսթի մէջ 1866էն ի վեր գլխատութիւն տեղի ունեցած չէր։ Այդ թուականին ալ գահիճը դարձեալ Պ. Տէպլի էր։ Այս անգամ ալ, միեւնոյն գահիճը առաւոտեան կանուխ պատրաստեց մահաբեր գործիքը, որուն չորս կողմը զինուորներ կեցած կը պահպանէին։ Հրապարակը լեցուած էր խուռն բազմութեամբ։ Դատական պաշտօնեաները Պ. Տէպլի հետ բանալ դային Ընդհ. դատախազի օգնականը Վիքթոր Մալավուայի խուցը մտաւ և քաջալերական խօսքեր ըրաւ։ Գիտակցութեամբ ըրնաւ չյուզուեցաւ։ տանձին հագուեցաւ, խոտոտանեցաւ, պատարագի ներկայ գտնուեցաւ և հաղորդուեցաւ։ Վերջին արդուարդին ետքը, զոր ըրաւ Պ. Տէպլի, Վիքթոր խահուէ ու բոմ խմեց և հանդարտօրէն ծխեց։ Մեկնման ժամը մօտեցած ըլլալով, Վիքթոր տարուեցաւ կառափնատեղին, բանտին երեսին հետ։ Դատապարտեալը քաւաւ կրօնաւորին թէ մեղաւոր է և կը զղջայ։ Երբ կիլիոթինին մօտ տարուեցաւ, շատ հանդարտ էր։ «Մեռաբարով» բաւ և երեսը ողջագուրելէ ետքը անձնատուր եղաւ դահիճներուն։ տասը երիվարական ետքը արդարութիւնը գործադրուած էր։ Քիչ վերջը մարմինը յանձնուեցաւ նաւային հիւանդանոցին։

ՊԱՌՈՆ ՀԻՐՇԻ այրին որոշեր է Լոնտոնի մէջ ապատանարան մը շինել հիւանդութենէ նոր ապաքինած տղաքա և անկար անձերու համար։ Բարեպատակ այս հաստատութեան համար 160,000 անգլիական ոսկի ծախք կը հաշուուի։ Պառաւուհին այդ գումարէն զատ 40,000 անգլիական ոսկի դրամագլուխ մը յատկացուցեր է նոյն հաստատութեան մատակարարութեանը համար։

Հնդկին հոլովոյթ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Իւլայի Ա. ասիական արուեստ Թէհրանի օսմ. դեսպանատան պարսկերէնի քարտուղար Հասան խան Շէվքէթի։

—Նիյազ գաւառին հաշուակալ անուանուեցաւ Բրէվիդայի հաշուակալ Արիֆ էֆ. որուն յաջորդեց Նիյազի հաշուակալ Շէվգը էֆ.։

—Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան արուեցաւ Պարսկաստանի արտաքին գործոց պաշտօնեաներէն Սալի Էքբէր խանի։ Դ. կարգի Օսմանիէ՝ Եանեայի աւստրիական փոխ-հիւպատոսին։

—Լիւպաթի արծաթ շքադրամ արուեցաւ Կ. Գալոյ ոսպիսան-Զինուորներու գունդին հրամանատար Հիւսէյին պէյի։

—Հելլենական Պատերազմի շքադրամ՝ Բաթրասի օսմ. հիւպատոս Արամ էֆ.ի։

ՆԻԲՈՒԱ ՄԵԾ ԴՈՒԻՔՍԸ մայրաքաղաքս գտնուած միջոցին Ռուսիոյ դեսպանատունը պիտի իշեւանի, ուր նաեւ յարկեր պատրաստուած են Ն. Բարձրութեան հետեւորդներուն համար։

ԲՆՆՈՒԹԻՒՆ.—Աստանայի մէջ, կ'ըսէ Մոնիդէօր, դատական արտաքոյ կարգի յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ Ուրֆայի մէջ տեղի ունեցած կռիւի մը նկատմամբ քննութիւն կատարելու։ Յանձնաժողովը ազգէն կախեր պատասխան տեղը կը գտնուի և քննութիւնները առաջ կը տանի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒՈՂ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ.—Կայս. կառավարութիւնը նկատելով որ կարգ մը չարագործներ կը յաջողին Թուրքիա մտնել կեղծ անցագիրներով, հրահանգ տուաւ օտար երկիրներու օսմ. հիւպատոսներուն որ Թուրքիա գալիք ուղեւորներու անցագիրները վիզի ընելու առթիւ մեծ ուշադրութեամբ չարին։

ԹՈՒՐՔԻԵՒՀԵԼԼԷՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽՔ.—Թէ՛ օսմ. կառավարութիւնը և թէ՛ հելլէն կառավարութիւնը հրամայեցին որոնց որ անկ է ուշադրութիւն ընել որ Թուրքեւհելլէն սահմանագլուխին վրայ երկու կողմի զինուորները իրարու նկատմամբ բարեկամական ընթացքի մը մէջ գտնուին։

ԼՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԴՈՇՈՒԱՔՈՒՂԹԸ.—Հանրային Պարտքի վարչութիւնը, լրագիրներու դրաշխարհութիւնը չնչելու մասին զեկոյց մը ըրաւ եկմական նախարարութեան, որ այդ խնդրին գանազան կէտերուն նկատմամբ բացատրութիւններ ուղեց Հանրային Պարտքի վարչութենէն։

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵՒՆ համար հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնարանին մէջ կազմուած յանձնաժողովը երկիկ գումարուելով սկսաւ կանոնագիր մը պատրաստել՝ Կ. Գալոյ մէջ։ Ելեկտրականութիւնը գործադրելու համար։

ՈՐԲԱՆՈՅԸ.—Կրթական նախարարութիւնը գնեց այն գեղեցիկ որուն վրայ պիտի կառուցուի Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ հաստատելի որբանոցը իսլամ տղաքներու համար։ Յատակագիծը պատրաստուած է և մօտերս պիտի մատուցուի Ն. Վեհափառութեան։ Շէնքը երեք մասէ պիտի բաղկանայ և իւրաքանչիւրը երկու սեռէ 250 տղայ պիտի պարունակէ։ Որբանոցին ուսման չրջանը հինգ տարի պիտի ըլլայ, այսինքն 5—6 տարեկան տղայ մը 10—11 տարեկան եղած ատենը պիտի փոխադրուի արհեստից վարպետներ։ Կրթական նախարարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է շինութիւններուն փութով սկսուելուն համար։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿՆԵՐԸ.—Մոնիդէօր բողոքովին կը հերքէ այն լուրը թէ կառավարական պաշտօնեաներու ամսաթոշակն զեղչ մը պիտի ըլլայ։

1900ի ՍԲՈՒԹԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ.—Անցեալ օր ծանուցինք թէ 1900ի Բարիզի արուեստահանդէսին օսմ. հիւղին ծախքին համար առաջարկուած 50,000 ոսկին չափազանց նկատուած է, քանի որ Շիքագոյի ճիւղը շինուած էր 17,000 ոսկիով։ Այս առթիւ կ'ըսուի թէ Բարիզի օսմ. դեսպան Միւնիր պէյ, որ արուեստահանդէսին օսմ. ճիւղին գլխաւորի փոխանորդ է, 50,000 ոսկի ուզեր է շինութեան ծախքերուց համար։ Նոյնպէս 10,500 ֆր. ալ՝ արուեստահանդէսի ներքին երիթուղիին շինութեան և ուրիշ ներքին կահաւորման ծախքերու իրրև մասնակցութիւն։ Բ. Դուռը այս մասին իր տուած որոշումը հեղորդեր է Կայս. Պարտատոմսերու քարտուղարութեան որ պահանջուած գումարը անհամապատասխան գտեր է ձեռք բերուելիք արդիւնքին և յանձնարարեր է որ աւելի պատշաճ գումար մը յատկացնի։ Այս որոշումը հաղորդուեր է Բարիզի օսմ. դեսպանին, որ օրական չորս ոսկի պիտի ստանայ, որշափ տեւէ օսմ. ճիւղին շինութիւնը։

ՊԱՐԱՅԻՑ ՇՈՒՇԸ.— Կայս. կառավարութիւնը որոշեց երկու մարտանաւ զրկել Պարսից Ծոցը, Պարսկայի կուսակալին առաջարկութեան համաձայն, հաստատելու համար մաքսանենգները ու ծովասպանները։

ԱԻՍՏՐԻՈՅ դեսպանին որդին Պառոն Ֆրանց ֆոն Բալիչէ երկիկ մայրաքաղաքս եկաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։ Դեսպանը ու դեսպանուհին կայսրանէն ընդունեցին իրենց զաւակը։

ՑՈՒՆՅԱՑ Ս. Պատրիարքը երկիկ տառ կայս. Պալատ գնաց և տեսակցեցաւ Ա. քարտուղար պէյին հետ։

ԺԱՆՏԱՄԱՏ.—Ոսմանլեան Սիւզ հասած չոգենաւի մը մէջ ժանտախտ դէպք մը պատահեր է։ Առողջապահական վարչութիւնը թէ՛ չոգենաւը և թէ ուղեւորները քարանթինայի ենթարկեր է խիստ միջոցներ ձեռք առեր է։

ԹՈՒՐՔԻՍ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ.— կը հերքուի այն լուրը թէ Թուրքիոյ և Ռումանիոյ միջեւ եղած կարգադրութեան մը համաձայն, Թուրքիայէն Ռումանիա տարուած ձէթի հարիւր քիլոյէն հինգ ֆր. պիտի առնուի և կաղինի հարիւր քիլոյէն ալ ութ ֆր։ Նոյն որ կայս. կառավարութիւնը այդ կարգի առաջարկութիւն մը չէ ըրած և երկրորդ՝ Ռումանիոյ Խորհուրդարանը, որ այդ կարգի խնդիրներուն համար միակ ձեռնհաս մարմինն է, դեռ չէ փոխած Թուրքիոյ հետ 1897 տարի 6/18էն կնքուած առեւտրական դաշնագրին տրամադրութիւնները։ Այդ դաշնագրին համաձայն, Ռումանիա տարուած օսմ. ձէթերու հարիւր քիլոյէն հինգ ֆր. կառնուի և կաղինիներու հարիւր քիլոյէն տասը ֆր.։

ԿՈՄ

ՄԱՔՍՍԱՑԻՆ վերատեսչութիւնը գրեց արտաքին գործոց Նախարարութեան որ Քարտիվ Ընկերութիւնը վերցնէ Զալաթիոյ քարտիվին վրայ մաքսատան համար որոշուած տեղը չմիուած տալաւարները և հարկ եղածը անօրինուի, որպէս զի նոյն Ընկերութեան կարգ մը անկանոն ընթացքներուն վերջ տրուի։

ՀՈՅԻ ԳԻՆԸ.—Սթամպուլ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ որպէս զի հայն ալ հին օխայով ծախուի։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԵԼՄՍԱՑՈՒՅՑԸ.—Եգիպտոսի Նախարարաց Խորհուրդը անցեալ օր վաւերացուց 1899 ի ելմտացոյցը։ Հասոյթն է 10,600,000 եգիպտական ոսկի և ծախքը՝ 10,560,000, որով 40,000 ոսկիի աւելորդ գումար մը կայ։ Ծախքին 416,000 ոսկին պահեստի դրամագլուխին պիտի յատկանայ և 265,000 ն ալ պարքերու սակերուն փոփոխման համար հաստատուած խնայողութեան մնտուկին։ Հասոյթը, 1898 տարին հետ բաղդատելով, 160,000 ոսկի աւելի է։ Կալուածական տուրքէն 216,000 ոսկի դեղջուած է։ Ասկէ զատ քանի մը պզտիկ տուրքերու վրայ դեղջեր եղած են։ Ծախքը, 1898 ին հետ բաղդատելով, 40,000 ոսկի աւելի է։ Ծախքերու յաւելման մէջ կան 36,400 ոսկի բանակին համար, 110,000 Սուտանի քաղաքային վարչութեան և 50,000՝ Սուտանի երկաթուղիներուն չահագործման։ Սուտանի հասոյթը 40,000 ոսկի հաշուուած է, որով երկաթուղիի ծախքն ալ եթէ հաշուի առնուի, 120,000 ոսկիի բաց մը կայ։

ԵՍԱՅԵԱՆ ԷՖԷՆԴԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Իզմիրի պատժական ատեանը կը դատի այն անձերը որոնք Եսայեան էֆ.ի սպանութեան գործին համար ամբաստանուած են։ Հիմա գործը պարզուած է։ Սպանութիւնը կատարել տուեր է Եսայեան էֆ ի արկղակալը Ճոն Ճերմակեան որ այժմ իր հանուշիին հետ Բարիզ կը գտնուի։ Եսայեան էֆ. պաշտօնական գործողութիւններու ձեռնարկած էր՝ ամբողջ հարստութիւնը եղբօրը կտակելու համար։ Ճոն Ճերմակեան, որ սպանելին քեռորդին է, իր շահուն վնասող այս գործը արգիլելու նպատակաւ, քանի մը չարագործներու սակ տալով սպաննել տուեր է Եսայեան էֆ.ն։

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾ ՄԸ.—Իգտալի մէջ կը կարդանք. «Մայրաքաղաքիս մէջ մեռած Իտալցիի մը ժառանգորդները, իրենց անհամաձայնութիւնը կարգադրելու համար, Կ. Պոլսոյ անգլիական հիւպատոսարանին դիմած էին։ Բայց հոն քննութեան ձեռնարկուելու միջոցին ժառանգորդները, իրենց մէջ համաձայնելով պահանջեր են որ իրենց դատը օսմ. դատարաններուն մէջ տեսնուի։ Ասոր վրայ Բ. Դուռը խնդիրը ծանուցեր է անգլիական դեսպանատան, որ պատասխաներ է թէ սխալուած դատ մը կարելի չէ դադրեցնել։»

ՏՐԱԳԻՉՈՆԻ մէջ Շերբասի էֆ. արտօնուեցաւ յունարէն շարաթաթերթ մը հրատարակելու։

ԿԱՎՐԻԼ ՓԱՇԱ.— Պուլկարիոյ իշխանապետութիւնը, Կաւրիլ փաշայի մահուանը առթիւ, հեռագրով ցաւակցութիւն յայտնեց հանգուցեալին ընտանիքին։

ԱԼԻՒՐ.—Բժշկական քննիչ մարմինը նկատելով որ քանի մը վճռականներու կողմէ Կ. Պոլիս բերուած ալիւրները խառնուրդ են, ամէնքն ալ վար դնել տուաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐ կառավարութիւնը Բաղաքային Արժանիք պատուանշանի Դ. աստիճանը նուիրեց կրթական նախարարութեան մէջ պուլկարերէն գիրքերու գրքնիչ և պուլկար վարժարաններու քննիչ Ալաֆատին պէյի։

ՀԱՑԹԱՑԻ անգլիական փոխ-հիւպատոս կարգուեցաւ Պ. Ճէյմս Հէնրի, որուն պաշտօնը վարեցաւ Բ. Դրան կողմէ։

ԱՍԵԻՏՐԱԿԱՆ ու Հարդուքսա չինութեանց նախարար Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշա տակաւին ապաքինած չըլլալով չիրցաւ ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհուրդի երեկուան նիստին։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ վարժարանին Նախապատրաստական մասին աշակերտներու թիւը աւելցած ըլլալով, նորէն երկու ճիւղեր պիտի հաստատուին։

ՄԻԼԻՒԻՆ վարժարանին համար ճաշարան մը պիտի շինուի երեսուն հազար դրուշ ծախքով։

ԶԱԹԱԼՃՈՅԻ մէջ կատարելի թեղանօթներու փորձը տասը օր պիտի տեւէ։

ԳԻՒՂԻ ՄՈՒԽԹԱՐՆԵՐԸ.—Թանիsրոմս կ'ըսէ թէ քանի մը գիւղերու մուխթարներ, տուեւտուրի համար հեռաւոր տեղեր գտնուող գիւղացիներու դէմ իրենց ունեցած անձնական տաբութեան հետեւանքով անոնց տուրքէ ունեցած պարտքը քանի մը պտտի աւելի ցոյց կուտան կառավարութեան, որով գիւղացիներու շատերը մեծապէս կը վնասուին։ Թանիsրոմս կայս. կառավարութեան գթութեանը և արդարութեանը կը դիմէ վերջ տալու համար գիւղերու մուխթարներուն այս գեղծումին։

ՍԱՒԲՋԻ մէջ լէմոնի և նարինջի ծառերուն հիւանդութիւնը որ մեծ վնասներու պատճառ կ'ըլլայ, քննուեր է Այտընի նահանգին երկրագործական քննիչին կողմէ։ Քննիչը տեղեկագիր մը մատուցեր է ձեռնհաս իշխանութեան, ցոյց տալով հարկ եղած դարմանները։

ՀՈՌԴՈՅԻ մէջ մանտարինայի ծառերուն հիւանդութիւնը քննելու համար Այտընի նահանգին երկրագործական քննիչին օգնականը հոն ղրկուեր է։

ԶՇԵՄԷ գտնուող Ագիզիէ ու Իճալիէ մարտանաւերը հրաման ստացեր են Իզմիր երթալ, ածուխ առնելու համար։

ԹԷՐՍԱՆԷԻ մէջ այժմ կը նորոգուին Սէյիթ Պահրի, Թայեար և Նուսրէթ թորփիլանաւերը։

ՑԵՏՆԵԱԼ ՏՈՒՐՔԵՐ.—Կ. Պոլսոյ յետնեալ տուրքերը գանձելու համար, ելմտական նախարարութիւնը մասնաւոր պաշտօնեաներ պիտի կարգէ։

Բ. ԴՐԱՆ արտաքին թղթակցութեանց քարտուղարի պաշտօնը փոփոխորդաբար կը վարէ Ա. թարգմանիչ Տաւուտ էֆ.ի բացակայութեան Նուրի պէյի որ Հռոմ դացած է, ծայրայեղներուն դէմ գումարուած դեսպանախորհուրդին իբրեւ օսմ. պատուիրակ։

ԷՎԳԱՖԻ վարչական Խորհուրդին նախագահ անուանուեցաւ Պոմպէյի օսմ. նախկին հիւպատոս Դարտրի պէյ։

ՀՈԼԱՆԴԱՑԻ դեսպանը առջի իրիկունը սեղան մը տուաւ քանի մը դեսպաններու։

ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՆ.—Ռուսիոյ և Ամերիկայի դեսպանուհիները երեկ Մեծ Շուկային ոսկերիչներու մասը և Պէյէսթէնը այցելելով գնումներ կատարեցին։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱԻԱՒԱԺԻՆ.—Ծովակալ Հոբքինսի հրամանատարութեան տակ գտնուող անգլիական նաւատաժինը, որ Սէլանիկի նաւահանգիստը կը գտնուի, հրաման ստացեր է Մալթա ուղեւորելու։ Այս նաւատաժինը Ֆիւլերի առջեւ կենալ եկաթը պիտի երթայ միանալու Գանտիայի առջեւ գտնուող ծովակալ Նէլի նաւատաժնին։ Անկէ Իզմիր պիտի երթայ և յետոյ Մալթա։

ՊՈՒՌՍԱՅԻՆ կը գրեն թէ կիրակի գիշեր քաղքին մէջ ու շրջակայքը բաւական ձիւն տեղացեր է։

ՄՈՆԻՒԱՑԻ մէջ անցեալ շաբթու վնասակար պարունակութեամբ տեսրակ մը հրատարակուած ըլլալով, ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկեր է և հաստատեր է թէ Վիքտոր փողոցին մէջ Սէֆիէլենց անուն տպարանը տպագրուած էր։ Տպարանին տէրը Սթոյքօ Պարչէվ ձերբակալուեր է։

ՀՐԵՀ.—Այս գիշեր ժամ 7ին հրդեհ ծագեցաւ Գալեոնճը Գուլլուբի Զիշէք փողոցը սափրիչ Զենոբի խանութին։ Թէ՛ սարիսա և թէ՛ կիցը գտնուած նպարավաճառի խանութի մը այրեցան։ Այս վերջինը 300 ոսկիի ապահովագրուած է եղեր։

ՀԻՄՆԻ ՊԷԳ, Ոստիկանութեան Դրան քննիչ ժողովին նախագահը, երէկ Պէրութէն մայրաքաղաքս դարձաւ։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ սկսաւ դատել աւեւտրական դատարանի վճռագիրներու գործադիր դիւանին քարտուղարներէն Նէճմէտտին էֆ.ն որ կեղծ ատենագրութիւն պատրաստած, զեղծումներ գործած և տասի իւրացուցած ըլլալուն համար ամբաստանուած է։ Դատարանը սրշեց քանի մը վիճակներ ևս լսել, որով դատը ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ։

ԴԱՂԹԱԿԱՆ.— Բուլկարիոյ 78 իսլամ գաղթականներ երէկ Ատարազար ու Իսկիշէհիր ղրկուեցան բնակութիւն հաստատելու համար։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՁԱՐԻՆ ի Նպատ կազմակերպուած վիճակահանութեան 150 հազար տոմսերու 140,000ը ծախսուած են։ Վիճակահանութիւնը պիտի սկսի դեկտ. 15էն։

ՀԱԼԷՊի նահանգին Տէզիթէրտար անուանուեցաւ Սէլանիկի Տէզիթէրտար Բէմալ պէյ որ արդէն Հալէպ կը գտնուի, յետնեալ տուքերու գանձման յանձնաժողովին իբրեւ նախագահ։

ՀԷՖՊԷԼԻ կղզիին մէջ անցեալ օր ասոլիանութեան պաշտօնեայ մը՝ երեք-չորս օր առաջ մեռած մարդու դիակ մը գտաւ։ Բժշկական քննութեամբ հաստատուեցաւ թէ մարդը բնական մահով մեռած է։ Ցայն էր և նշանուած։ Շարթէ մը ի վեր ան յայտնուած ըլլալով, նշանածը դայն փնտռելու կոչուար։

ԵՒՐՔԷՃԻի ԳԻՆԵՏՈՒՆՆԵՐԸ.— Ոստիկանութիւնը Սիրքէճիի կողմը տասը գինետուններ գոցել տուաւ, բայց կանոնագիրին արտօնած տեղի վրայ գտնուողները պիտի արտօնուին վերսին բացուելու։

ՁԻՈՒ ԱՐԿԱՆ.—Ռուս դեսպանատան Զէռնմարեց պահականէն քանի մը սպայ անցեալ օր Պոլսոյ կողմը պտոյտ մը կը կատարէին ձիով։ երբ կամուրջին գլուխը հասան, սատնցմէ տեղական Իվանովի ձին սահելով ինկաւ և տեղականը տակը մնաց ու մէկ ոտքը երեք տեղէն կոտրեցաւ։ Ընկերները անմիջապէս պահականաւը փոխադրեցին գայն, ուր հարկ եղած դարմանները եղան։

ԲԵՐԱՑԻ մէջ, առջի օրը, Թրամուէյի կառքի մը առջեւէն վազող մարդը հրամբշակեց պուլկարական գործակալ Պ. Մարքովը որ գաւազանի քանի մը հարուած իջեցնելով անոր, կալաթա Սէրայի ոստիկանութեան յանձնեց։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԸՆԿ. Կ. ՊՈԼՍՈՅ Կ.Պոլսոյ Թրամուէյի Ընկերութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ, թիւ 33 գուրոնին (իւրաքանչիւր պարտաթուղթի համար 10 ֆրանք) վճարման համար՝ պօրտրօներները պիտի ճչգուին չորեքշաբթի և շաբաթ օրերը, միջօրէէն ետքը ժամ 2էն 4 (Լ. Ե.), յաւելիայ դեկտեմբեր 3է (Ե.Տ.) ոսկեսով, և վճարումները պիտի կատարուին Ընկերութեան Մնտուկին, ուր օր ետքը։

1—4 Տնօրէնութիւն

ՅԵՌԱԳԻՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 30 Նոյեմ.—Լուր կայ թէ Պ. Զոլա Լոնտոնի շրջակայքը կը գտնուի։

ԲԱՐԻԶ.—Մարշան ու Պարաթիէ Օմ տուրմանէն երէկ ճամբայ ելան դէպ ի Ֆաշոտա։

ԼՈՆՏՈՆ. — Անգլիական լրագիրները կը թեն թէ Սպանիոյ ելմտական կացութիւնը շատ չփոթ է։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ,

ԼՈՆՏՈՆ, 30 Նոյեմ.— Ցունատանի Եորկիոս իշխանը պիտի ամուսնանայ Կալէսի իշխանին աղջկանը՝ Վիքթորիա իշխանուհիին հետ։

ԲԵԳԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուսիա ճանչնալով Մենելիքի իրաւունքներուն օրինաւորութիւնը՝ կարմիր ծովու նաւահանգիստներուն վրայ՝ պիտի չընդունի Իտալիոյ պահանջումները։

ԲՈՒԻԶ.—Դ. զօրաբանակին սպաները սեղան մը տուին ի պատիւ Մէրսիէ զօրավարին, որ Տրէյֆիւսի գատին ատեն պատերազմական նախարար էր և հիմա Դ. զօրաբանտին հրամանատար է։ Զօրավարը ճառ մը խօսելով մեծապէս գովեց բանակը որ պէտք է, ըսաւ, ինքզինքը վեր պահէ կարգ մը անիրաւ նախատինքներէ։

—Թամթաւէն կը հեռագրեն թէ ժանտախտի բազմութիւն դէպքեր պատահեր են, բայց ձեռք առնուած միջոցները կրցեր են հարկաւորը կատարել։

—Հանրապետական լրագիրները կը հաւանին Մերկոյոյին մէջ Պ. Շարլ Տիւբիւիի ճառին։ Ընդհանուր կարծիքը սա է թէ Վճռաբեկ Ատեանը, եթէ օգտակար դատէ, իր իշխանութիւնը իւրացնելու պիտի դնէ, որպէս զի զինուորական արդարութեան հետ ոչ է անհամաձայնութիւն տեղի չունենայ, և թէ ամէն պարագայի մէջ Բիքարի դատը դեկտ. 12ին տեղի պիտի չունենայ։

ԺԱՄԱՆՑԻ ԲԱԺԻՆԸ

ՍԱՏԱՆԱՅԻ ԿՂԶԻՆ

Բարիզեան թերթ մը թղթակից մը ղրկեր է Տրէյֆիւսի աքսորավայրին մօտերը, հետը եղածին չափ տեղեկութիւններ առնելու համար այն մարդուն կեանքին վրայ, որ թէեւ աշխարհէ բոլորովին անջատուած, սակայն աշխարհը իրմով կը զբաղեցնէ։

Սատանայի կղզին մէկն է Փրկութեան կղզեխումբին որ կը բաղկանայ Սէն-Ժոզէֆ, Թուայեալ և Սատանայի կղզիներէն։ Հոն երթալու համար թղթակիցը ամէնէն արագ ճանապարհն հետեւած է։ Սեպտեմբեր 9ին Անդրծովեանեան Ընկերութեան Լա Ֆրանս շոգենաւը նստեր է Սէն—Նազէրէն. տասերեք օր ետքը Մարթինիքէն նոյն ընկերութեան Վիլ տը Թանճէ շոգենաւը կը փոխադրուէր և տեսաւ. 28ին Սատանայի կղզին առջեւէն կանցնէր, Տրէյֆիւսի բանտ ու յարակից մասերը լուսանկարելով 300 մէտր հեռուէն, որովհետեւ շոգենաւերուն արգիլուած է աւելի մօտէն անցնելու։

Կղզին հարաւային ծայրը կը գտնուի տեղական քսան ծառերու պուրակ մը ուր կը գտնուէր Տրէյֆիւսի առաջին բանտը, այսերու նախկին գամ մը, բայց հիմա աւելի վերը՝ ցած բլրակի մը գագաթը յատուկ բանտ մը կառուցուած է։ Հին բանտէն քիչ մը անդին, աջակողմը, փոքր նաւամատոյց մը կայ, քովը պահնորդի տնակով մը, որուն մէջ միշտ պահական մը զինուած կը հսկէ։ Կարճ խճուղի մը այդ նաւամատոյցէն պահականոց կառաջնորդէ որ ութ մէտր տարածութեան վրայ չմնուած քառակուսի և փայտի շէնք մըն է. յատակողմը վրան ծածկուած ճեմելիք մը, երեք դուռ և ութը պատուհան ունի։ Այդ շէնքին յետնակողմը աշտարակ մը կայ որ կղզիին ապահովութեան հսկելու յատկացուած է։ գեռնէն 8—10 մէտր և ծովուն մակերեւոյթէն 30 մէտր բարձրութիւն ունեցող այդ աշտարակին վերեւը միշտ պահնորդ մը կը սպասէ որ հրաման ունի կղզիին չատ մօտեցող կամ կամրջէն երեւցող նաւերուն վրայ թնդանօթ արձակել։ Այս հրամանը չորս տարիէ ի վեր շատ անգամներ գործադրուած է։ Աշտարակին քիչ մը անդին, յետակողմը երկու իրարմէ անջատ տնակներ ալ կան, պահականներու պէտքին յատկացուած։

Տրէյֆիւսի բուն բանտը՝ պահականոցին յատաջակողմը, այսինքն «հարաւային կողմը կը գտնուի։ Ճերմակ երկաթեայ թիթեղով ծածկուած և չորս քառակուսի մէտր տեղուց վրայ չմնուած փայտեայ շէնք մըն է։ Առատաղը կոնաձեւ է և մէկ կողմը օդը փոխելու համար բացուածք մը կայ, տախտակամածին բարձրութիւնն է երեք մէտր։ Ապակեփակ և երկաթէ վանդակով դուռ մը միայն ունի օրէկ տարագրեալը իր պարէգը կամ բակը կ'ելնէ, 6 մէտր լայնութեամբ և 12 մէտր երկայնութեամբ ամրափակ տեղ մը։ Այդ պարէգը իր հին բանտէն բաժնուած է յատկապէս չմնուած ցից քարերու մասով մը։

Վերոյիշեալ դուռը, որ միանգամայն պատուհանի տեղ կը ծառայէ, տնակին արեւելեան կողմին վրայ կը բացուի և բանտարկեալին ելլելուն ու մտնելուն կը ծառայէ։ Կողմնակի դուռ մըն ալ տնակը պահականոցին հետ յարաբերութեան մէջ կը դնէ և տնդաղար բանտարկեալին քովը սպասելու և զինքը ամենեւին աչքէ չհեռացնելու պաշտօն ունեցող պահնորդը այդ դուռնէն կը մտնէ, բանտարկեալէն երկաթեայ վանդակով մը բաժնուած և միայն նստելու համար աթոռ մը ունենալով։ Բանտին մէջ մտնելու համար այդ դրան երկու կղպանքն ալ բանալ պէտք է։ կղպանքներէն մէկը ներսէն կը բացուի և միւսը դուրսէն միւնոյն բանալիներով, որոնց մէկը ներսի պահնորդին և միւսը դուրսը սպասող պահնորդին քով կը գտնուի։

Նախկին հարիւրապետին կրտսիները անհրաժեշտ առարկաներէ միայն կը բաղկանան. անկողին մը ունի հիմա, որավհետեւ 1897ին սիկիզները, երբ Ֆրանսայի կառավարութիւնը փախուստէ մը կը կասկածէր, Տրէյֆիւս շղթայակալ բանտարկուած էր, անոնց փայտէ և թիապարանները յատուկ անկողնի մը վրայ։ Բայց հիմա գաղթային զօրաց յատուկ պարզ անկողին մը ունի, և պզտիկ սեղան մը, աթոռ մը և խոհանոցի վառարան մը կ'ամբողջացնեն իր կարասին։ Գրոց ու դարան չունի, բայց վեց դարակով պահարան մը ունի օրուն մէջ ճերմակեղէնները և ուտելիքը կը պահէ։ ուրիշ ոչինչ։

Տրէյֆիւս պարտաւորուած է իր ժամերը բաժնել բանտին և բակին միջեւ։ Արշալոյսին պահնորդը իր վանդակաղուռը կը բանայ և աքսորականը կրնայ օդ առնել ու երկինքի երես տեսնել։ Կէս օրէն երկու ժամ առաջ նորա կը մտնէ նախաճաշի համար, որ ժամ մը կը տեւէ. յետոյ դարձեալ դուռը կը բացուի և կէս օրէն մինչեւ հինգ ժամ վերջը Տրէյֆիւս կրնայ ուզածին պէս շարժիլ, ներս մտնել կամ դուրս ելլել, բայց նոյն ժամուն ամէն դուռ կը գոցուի և կը կղպուի։

Առաջները Ռուսյեալ կղզիին բանտէն կերակուր կը ղրկուէր Տրէյֆիւսի. բայց հիմա հարկադրուած է ինքը իր ձեռքովը եփել։ Խոհանոցի աշխատութիւններով երկարօրէն չզբաղուելու համար, կարելի եղածին չափ շատ պատրաստ ուտելիքներ կը սպառէ։ Բանտային վարչութիւնը կը մատակարարէ միայն իր հացը և կաթը, այծի կաթ։ Մնացածը Տրէյֆիւսի հաշուոյն և անոր ապագային քիչ մասին կը դնէ։ Տարագրեալը ուզածը կ'ապսպրէ իր հաշուոյն։

Իր հոգեմտերի ապսպրանքը հետեւեալը եղած է.

1 փաթ վառելու ալիւր
2 հիշ նարնջի ծաղկի ջուր
3 աման կարագ իւղ
1 քիլօ շօքօլա
2 տուփ լաւ տեսակ պանիր
6 հիշ կապէօղ
2 հիշ Եանոսի ջուր
6 զոյգ լաւ և գունաւոր գուլպայ
1 1/2 քիլօ ծխախոտ
1 փայտէ ծխափող
50 հավանայի սիկառ
2 ծրար լուցկի
2 պզտիկ ճերմակ թուղթ
2 ծրար մոմ
5 քիլօ ածուխ
1 հիշ կազդուրիչ դեղահատ
2 տարատ
6 ճերմակ թաշկինակ

Այս ապսպրանքին արժէքը 139 ֆր. 25 սնդ. էր։

Անցեալ ամիսներուն ապսպրանքներն ալ սոսր նման էին և գրեթէ նոյն արժէքը ունէին. միշտ մեծ տեղ տրուած էր հոտաւէտ նիւթերու, մանաւանդ Քօլոնիի ջուրին, որմէ վերջ կուդայինն պահանջոյս ու բանջարեղէն։ Զարս ամիս է ի վեր գինի չապսպրէր, անկէ առաջ ամէն ամիս 12 հիշ Մէտօքի գինի կ'ուզէր։ Օգոստոսին ժամացոյց մը ապսպրած էր. և մարտին ալ բոզկի հունտեր։

Բոլոր այս ծանօթութիւնները յայտնի ցոյց կուտան թէ Տրէյֆիւս որչափ ինքզինքը կը խնամէ, իր հանգիստին նախանձախնդիր է և կազդուրուելու հոգ կը տանի։ Իր տարտը նեղ կուգայ իրեն և ֆրանսայէ մեկնելէն ի վեր բաւական գիրցած է։

Ամէն առաւօտ իր սենեակը կ'ուլէ, յետոյ իր կերակուրը կը պատրաստէ և իր պահպանին առանց փաքը ուշադրութիւն մը անգամ ընծայելու, բանին մէջ պատրաստ մը կատարելէ յետոյ սեղանին առջեւ կը նստի և իր աշխատութիւններուն կը սկսի։

Մի՛ զարմանաք, նախկին հարիւրապետը ամէն օր կանոնաւորապէս կ'աշխատի և իր այդ չորս մէտրնոց սենեակին մէջ ընդարձակ շինելիքներ ծրագիրներ կը դնէ, միշտ գրասեղանին վրայ հակած։ Երբ ծխելով իր այդ աշխատութեան մէջ կ'ընկղմի, ատեն ատեն «ալէկ եղաւ» կը բացագանչէ։ Երկար ատենէ ի վեր այդ երկու բառերը միայն լսուած են բերանէն։

Այդ գծագրութիւններէն զատ կը կարդայ ալ, որովհետեւ ամէկ առաջ արտօնուած էր գիտական ու գրական հրատարակութիւններ ընդունելու։ Բայց գրական ու գիտական միայն, որովհետեւ իր ընդունած գրուածքները և տիկին Տրէյֆիւսի նամակները անգամ խիստ քննութեան մը բովէն կ'անցնին, բայց սակայն Տրէյֆիւս իր վերադառնալի խնդիրին անգիտակից չէ մնացած, որովհետեւ վերջին հոկտեմբերին իրեն ղրկուած ուտելիքներու մնտուկները R նշանագիրը կը կրէին, որ վերադառնումը (revision) որոշուած է կը նշանակէր։

Վճռաբեկ ատեանին որոշումովը հիմա Տրէյֆիւս աւելի լաւ կերպով պիտի ծանօթանայ անշուշտ իր չուրջը անցած դարձածին։

Տ. ԽՍՀԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4ՐԴ Երեսը

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ,

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	03
Ամէնէն բարձր գին	»	25	10
Ամէնէն վար գին	»	24	38 1/2
Բուլմէլիի երկաթ. գոց.	Ֆր.	111	75
Ամէնէն բարձր գին	»	11[illegible]	—
Ամէնէն վար գին	»	111	—

ԲԱՑՈՒՄ 19 Նոյեմբ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Բ. Կ.	25	03
Բուլմէլիի երկաթուղի	Ֆր.	111	50
Օսմանիէ		398	—
Ռէժի		282	—
Օսմ. Պանքա		3	—
Բուէտի ժէնէրալ Օթոմ.		9	30
Երկրագործական Պանքա		2	30
Ոսմ. Օթ. Շանժ է Վալէօր	Ա. Ո.	3	22
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	05
Թրամուէյ բաժնեթ.		750	—
» Ժուիսանս		250	—
» պարտաթ.	Ֆր.	496	—
Տէրբրսի չուրի ընկ.	»	301	—
Քարտի ե Գրանտ	»	369	—

ՕԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ուն օրուան	Օ. Ո.	3	10
» մէկ ամսուան	»	—	—
Բաւմ. երկթ. ուն օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանկոց	Ղրշ.	87	12
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Թոլ էմբէրիալ	»	90	20
Ֆրիմից	»	51	10
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	06
Մէճիտիէ	»	97	20
Բուպլի Ռոթշիլտ	Օ. Ո.	8	55

ՓՈՇԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	15
» » » չէք	»	110	15
Բարիզ » »	Ֆր.	23	10
» » » չէք	»	22	96
Պերլին անտրկոս չէր	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիոր	10	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 30 Նոյեմ.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	66	—
» » » Բ.	»	17	75
» » » Գ.	»	27	10
Դ.) բաց.	»	22	87
Դ.) գոց.	»	22	63
Փոխառութիւն Գասապա	»	83	50
Օսմ. 3 1/2 %	»	79	—
Օսմ Կայս. Պանքա	»	11	75
Այտընի երկաթուղի	»	10	50
Եգիպտական Միացեալ	»	107	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ		111	03
Հելլենական 5 %	»	38	—
Մոնորոյ հելլենական 4 %	»	21	—
Ռանտ » 4 %	»	3[illegible]	50
Գուլի. փոխառ. 6 % 1888	»	91	—
» նոր » 6 % 1892	»	94	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	325
Դրամագրոյ	»	4	

ԲԱՐԻԶ, 30 Նոյեմ.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ. բաց.	Ղրշ.	22	95
Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ. գոց	»	22	32
» » » Բ.	»	47	—
» » » Գ.	»	27	10
Օսմանիէ	»	398	
Բուլմէլիի երկաթուղի	Ֆր	111	—
Օսմ. Ռէժի	»	282	-
Օսմ Կայս Պանքա	»	515	-
Ֆրանս Ռանտ 3 %	»	102	22
Բուէտի Լիոնէ	»	861	—
Պանք ստ Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանտ	»	85	62
Ռպտիգանի արտարին	»	41	80
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25	250
Դրամագրոյ	»	63	

ՊԵՐԼԻՆ, 30 Նոյեմ.

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	97	—
Բուլմէլիի երկաթուղի	»	113	25
Անատ երկթ պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ Լոնտոնի վրայ 3 ամս	»	20	250

ՎԻԵՆՆԱ, 30 Նոյեմ.

Փոխառ. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	62
» Լոնտոնի վրայ	»	120	55
Բուլմէլիի երկաթուղի	»	58	80
Օսմ. Ռէժի	»	128	—

Տես Դ. երես՝ Պայրը Հաւուի հրատարակութիւնները։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

19 Նոյեմբ. 1898
Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանաչուած 769.
Չերմաչափ 15.
Օդը պայծառ։
Կէս օր.— Ժամը 7.23։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Չերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	15
Սէլանիկ	—	13
Իզմիր	—	11
Հալէպ	—	—
Էնկիւրի	—	5
Պէյրութ	—	—
Աւրհանիէ	0	—
Բէյրութպուրկ	—	1
Մոսկուա	—	2
Բարիզ	—	—
Վիեննա	—	9
Օսթաս	—	6
Սոֆիա	—	7
Աթէնք	—	—

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Հանդարտ։

Հրատարակուեցաւ
ՏՕԲԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
Առտնին եւ պատկերազարդ
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՆԸ
Լիակատար աշխատասիրութիւն
Դրուատեալ եւ յանձնարարեալ
ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՐԴԻՆ
Կարեւոր գործ ամէն մարդու համար
ԳԻՆ 25 ՂՐՇ.
Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով։
Կեդրոնատեղին է Պէրպէրեան տպարան
(Էսկի Զալիքի ճատտէսի թիւ 61)
Կեդրոնատեղին ղրկուած 25 ղրշ. թղթատարութեան փուլի կամ հինգ ու կէս ֆր.նոց մանգաթոսքի փոխարէն, կը ստացուի թղթատարով մէկ օրինակ։ 6—6

ՕԳՏՈՒԵԼՈՒ ՄԵԾ ԱՌԹԻՒ ՄԸ

1 Բաւ. Անդդ. Հայ. Ցանքերեան պարզ 54, ոսկեզօծեալ ընդքէր կոպ 60 դշ. Զեղչ։ 25 առ հարիւր կամ ճեր 40 և 45, նոյնը ընտիր թղթի վրայ տպուած կաշեկազմ՝ ճեր 100 ղրշ.։

2. Բառ. Հայ-գազ. Ե. Տէմիրճիպաշեան, վերջը ունի յատուկ անուանց բառգրքուկ մը, քարգոնէ 15, ընտիր թղթով 17 1/2, կաշի 20։ Գաւառաց տղքատիկ տպագրոց համար ճեր 10, 12 1/2 և 15 ղրշ.։

3. Հայ. Բանալի, արաբ. պարսկերէն և Թուրքերէն լեզուի, Պ. Պ. Գալաբաշեան 4 ղրշ զեղչ 50 առ հարիւր կամ ճեր 2 ղրշ.։

4. Բէչնիմայի Լուսպիեանը Թուրքիկ գործ նոյն հեղինակին 4 ղրշ զեղչ 50 առ հարիւր կամ ճեր 2 ղրշ.։

5. Այբբենարան և հեգարան Թուրքերէն լեզուի նոյն հեղինակին 2 ղրշ. զեղչ. 50% կամ ճեր 1 ղրշ։— Սոյն դասագրքերը վաւերացեալ են Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Ուսումնական Խորհրդին։

6, Քերական, մաքուր Թրքի վրայ տպուած և կարուած 1000ը ճեր 6 ղրշ։

Այս գիներ բացառաբար գաւառաց դպրոցներուն համար ըլլալով, պէտք ունեցողներն ուղղակի դիմեցուն են միակ կեդրոնատեղին, հրատարակչին գրատունը

ՊԱՏԳՐԱԼ ՀԱՌՍՍԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պատմութիւն Հին Կտակարանի և Մարգարէութիւնք, այսինքն Հին Կտակարանի պատմութիւններուն և մարգարէութիւններուն մեկնութեան ներածութիւնը, էջ 536. գին 15 դահեկան։

Ասոր հայատառ թուրքերէնն ալ կայ։

Նամակներ առ երիտասարդս, էջ 131, գին 5 դ.։

Նամակներ առ օրիորդս, էջ 126, գին 5 դ.։

Նամակներ առ Նորապսակ ամուսինս, էջ 144, գին 5 դ.։

Պատմութիւն Յիսուսի Քրիստոսի ըստ Աւետարանաց, էջ 196, գին 2 դ.։

Առաքելական Եկեղեցի, էջ 261, գին 2 դ.։

Հին Կտակարանի պատմութիւնը, էջ 312, գին 2 դ.։

Այս վերջին երեք գիրքերուն ալ հայատառ թուրքերէնները կան։

Կը ծախուին Պայպուրտ Հաուսի Գրատան մէջ ի Ֆինճանճիրար Եօգուշու։ 173

Պուտարէշտի Հունդարական Պանկ տ'Էսքոմպ է տը Շանժ գրամատունը՝ Գ. Բրաշխաուրէ վճարել ի Կ. Պոլիս և Թուրքիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ Սոֆիայի Առաջին Վիճակառանութենեն շահուելիք պարգեւներն այն տոմսերուն որոնք գնուած ըլլան Զենտ եւ ընկ. պանքայէն որուն Կ. Պոլսոյ կեդրոնն է Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալի փաշա Խան, թիւ 22։

Դիմել նաեւ Պիանքի և ընկերութեան, Պոլիս, Պահչէ-Գարու։ 191 1—4

ՍԱՎՕՆ ՄԷՏԻՔԱՄԵՆԹԷՕ
ԿՈՒՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
SAVONS MÉDICAMENTEUX

ՆՈՐՎԵԿԵԱՆ ԽԱՑՂԱՆԻ ՕՃԱՌ, անխաւսափելի մորթի փչակներու, օրքիտի (Բէմրէյտի), եռքորի և մորթի ամէն տեսակ հիւանդութեանց։

ՍԱՎՕՆ ՍԻՖԼԻՏԻՌԷՕ՝ յօգային ցաւերու համար։

ՍԱՎՕՆ ԲՈՐՕՖՕԼՕՌԻՒՄ ՏԻՏՈՒԱՌԻՒՄ՝ մորթի ամէն տեսակ հիւանդութեանց դէմ։

ՍԱՎՕՆ Ա ԼՍՍԻՏ ՖԷՆԻՌ. որ յանձնարարուած է իբրեւ պահպանող տարափոխիկ հիւանդութեանց, ինչպէս են քոլերա, ներսական տենդ։ Կը դարմանէ մորթի անկանոն արտաշնչութիւնները։

ՍԱՎՕՆ Օ ԳԻՐՕՌԻՒՄ ՏԻՏՈՒԱՌԻՒՄ՝ անդիկով պատրաստուած բամբասներուն տեղ կը բռնէ՝ մարմնոյն վրայ ճաճղ մինչեւ բերանը չնչելու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

ԾԱԼՈՒ ՀԱՆՈՒԱՆ Լ
Մեծարգոյ պարոնայ

Շոգեշարժ գործարան մը որ կը պարունակէ ալիւրի ջաղացք և բամբակ մանրող գործիներ։ Այս շոգեշարժ գործարանը, որուն երկանաքարը ու մեքենաները, անաղարտ վիճակի մէջ, Ֆրանսայէն ու Անգլիայէն բերուած են, կը գտնուի Ագ-Հիսար. (Իզմիտի Կէյվէ գաւառակին մէջ) երկաթուղիի կայարանին մօտ։

Ցատկածեւը տեսնելու և հարկ եղած տեղեկութիւնները ստանալու համար, դիմել ամէն օր կէս օրէն մինչեւ ժամ 4 (Ը. Ե.) Կալաթա, Մելանիկ խան թիւ 25, ուր կարելի է գնման պայմաններուն վերայ բանակցիլ տէրոջը հետ մինչեւ յառաջիկայ 6/18 դեկտեմբեր։

190 2—18

COMP RUSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՇԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 17/29 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 18 30 Իզմիր, Բիրէ, Ադրբանոպրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ, հաղորդակցելով Ադրիատիկոպրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Գէրուզ եւ Քիոս)։
Եշ. 19/1 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 19/1 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օռտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 20,2 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։ 562

Ա.ՆԱՏՕԼՈՒԻ 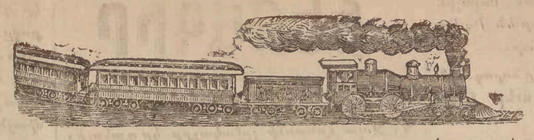 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1898 Նոյմբ. 1 (Ն.Տ.) երեքշաբթիէն սկսեալ

ՀԱՑՏԱՐ ԲԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ	Թ. 34 Խառն Առտ	Թ. 2 Ճամբ. Առտ.	Թ. 4 Ճամբ. Առ.	Թ. 36 Խառն Իրիկ.	Թ. 6 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 8 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. Ճամբ. Առտ.	Թ. Ճամբ Առտ.	Թ. Ճամբ. Իրիկ.	Թ.	Թ.	Թ.
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.			
Քարաքէօյ Կամուրջ ժկն.	1 35	3 47	5 57	8 15	10 30	11 30						
Հայտար Փաշա ժմ.	2 —	4 12	6 22	8 40	10 55	11 55						
Հայտար Փաշա ժկն.	2 20	4 21	6 30	8 55	11 5	12 5						
Գրգրլ Թօփրաք »	— —	4 28	6 37	9 5	11 13	12 13						
Ֆէնէր Եօլու »	2 31	4 33	6 41	9 9	11 17	12 17						
Կէօզ Թէփէ »	— —	4 38	6 46	9 15	11 22	12 22						
Իրէնքէօյ »	2 42	4 43	6 51	9 21	11 28	12 27						
Պօսթանճըք »	2 51	4 51	6 59	9 31	11 35	12 34						
Մալթէփէ »	3 3	5 2	7 9	9 44	11 45	12 44						
Գարթալ »	3 19	5 13	7 20	10 1	11 56	12 55						
Բէնտիք ժմ.	3 30	5 21	7 28	10 11	12 4	1 3						
Բէնտիք ժկն.	3 40			10 21								
Թուզլա »	4 4			10 46								
Կէյվէ »	4 24			11 10								
Տիլ Իսքէլէսի »	4 47			11 37								
Թավշանճիլ »	4 56			11 47								
Հէրէք »	5 13			12 6								
Եարըմճա »	5 31			12 30								
Թիւթիւն Զիֆթլիք »	5 43			12 44								
Տէրինճէ »	5 52			12 57								
Իզմիտ ժմ.	6 6			1 13								
Իզմիտ ժկն.	6 26											
Պէօյիւք Տէրպէնտ »	7 —											
Սապանճա »	7 25											
Ատա Բազար »	7 47											
Կէյվէ »	8 31											
Աք Հիսար »	8 52											
Մէքէճէ »	9 24											
Լէֆքէ »	9 49											
Վէզիր Խան »	10 24											
Պիլէճիք ժմ.	11 6											
Պիլէճիք ժկն.	11 16											
Քարաքէօյ »	12 28											
Պօղէիւք »	1 12											
Իէնէ Իօնիւ »	2 2											
Զուքուր Հիսար »	2 33											
Էսկի Շէհր ժմ.	3 12											
	Իրիկ.											

ԴԱՐՁ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ	Թ. 1 Ճամբ Առտ.	Թ. 3 Ճամբ. Առտ.	Թ. 31 Խառն Առտ.	Թ. 5 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 7 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 33 Խառն Առտ.	Թ. Ճամբ. Իրիկ.	Թ. Ճամբ. Իրիկ.	Թ. Ճամբ. Իրիկ.	Թ.	Թ.	Թ.
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.			
Էսկի Շէհր ժկն.						11 45						
Զուքուր Հիսար »						12 21						
Իէնէ Իօնիւ »						12 56						
Պօղէիւք »						1 28						
Քարաքէօյ »						2 2						
Քարաքէօյ ժմ.						2 52						
Պիլէճիք ժկն.						3 2						
Վէզիր Խան »						3 35						
Լէֆքէ »						4 8						
Մէքէճէ »						4 40						
Աք Հիսար »						5 4						
Կէյվէ »						5 27						
Ատա Բազար »						6 18						
Սապանճա »						6 34						
Պէօյիւք Տէրպէնտ »						6 59						
Իզմիտ ժմ.						7 34						
Իզմիտ ժկն.			1 30			7 54						
Տէրինճէ »			1 48			8 9						
Թիւթիւն Զիֆթլիք »			1 59			8 18						
Եարըճա »			2 13			8 30						
Հէրէք »			2 45			8 55						
Թավշանճիլ »			2 58			9 5						
Տիլ Իսկէլէսի »			3 9			9 14						
Կէյվէ »			3 40			9 38						
Թուզլա »			4 5			9 58						
Բէնտիք ժմ.			4 25			10 20						
Բէնտիք ժկն.	2 [illegible]	3 10	4 35	6 27	9 [illegible]	10 30						
Գարթալ »	2 11	3 20	4 48	6 36	9 10	10 45						
Մալթէփէ »	2 22	3 31	5 4	6 47	9 21	11 4						
Պօսթանճըք »	2 32	3 41	5 18	6 58	9 32	11 17						
Իրէնքէօյ »	2 41	3 52	5 30	7 7	9 41	11 30						
Կէօզթէփէ »	2 45	3 56	5 34	7 11	9 45	— —						
Ֆէնէր Եօլու »	2 50	4 1	5 40	7 16	9 50	11 41						
Գրգրլ Թօփրաք »	2 54	4 5	5 44	7 20	9 54	— —						
Հայտար Փաշա ժմ.	3	4 11	5 52	7 26	10 —	11 50						
Հայտար Փաշա ժկն.	3 7	4 18	6 3	7 33	10 8	12 5						
Քարաքէօյ Կամուրջ ժմ.	3 32	4 43	6 28	7 58	10 33	12 30						
						Իրիկ.						

ՄԱԹԻՔՕ SC ԿՈՒՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
ԴԵՂԱԴՐՈՒԹ Ի ՓԱՐԻԶ
MATICO de GRIMAULT & Cie

ՄԱԹԻՔՕՎ ՆԵՐԱԿՈՒՄ

Մէ միայն Բիրուի Մաթիքօի տերեւով պատրաստուած այս ներակումն մէկ քանի տարուան մէջ տիեզերական համբաւ առած է։ Կը դարմանէ քիչ ժամանակի մէջ ամենէն յամառ վիրաւորները։

ՔԱՐԻԼԻ ՄԱԹԻՔՕ

Անխուսափելի արդիւնք սերմաճառուս մեան դարմանման համար, առանց երբեք յոգնեցնելու՝ ստամոքսն, ինչպէս կ'ընեն բեւեկնոյլոյթ խէժի քարափները։ Կը գործածուին նաեւ հինցած հիւանդութիւններու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ A.

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԱՇ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԼԷՆ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՍԿՈՅԻ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1069	Գոմ	1497	Կոզ	1011	Մալմ	724	Բօգարիս	186
Ալէքթօ	3607	Գոնկ	2908	Կրօնս	1695	Մարէնկօ	2273	Դանֆօ	1113
Անմէլօ	1541	Գօրսս	895	Հիրօ	775	Մարգէլլս	3709	Ծիքիս	1735
Արիսսոն	2377	Ցիտս	4811	Հիտալիա	1581	Միքատս	3557	Սիլվիս	1193
Գասսանս	1822	Տօմինս	937	Հինտու	3720	Միլս	1037	Սէրս	1200
Գօրտինս	1261	Տուլս	2383	Հօրատիս	3600	Մօնդէպէլլս	1735	Քասսս	1328
Գրանս	1076	Տրաբս	1713	Հուսպէր	596	Մուրիլլս	2419	Թ. Ռիլլսն	1546
Գրիւնս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօրիս	3827
Գրֆֆալս	4431	Իպրս	2464	Իտանս	5540	Օնիս	4100	Թօլէտս	1470
Գէյրս	1671	Իլտրատս	1520	Ճիւնս	1080	Մնեմարիս	4036	Թօրքիտս	487
Գալիբաս	1337	Իշազս	1481	Քիլս	1053	Օրլանս	1535	Ուրպինս	2498
Գամէս	1244	Ֆիտս	854	Քօլրինս	2307	Քալէրմս	1637	Վասրս	1914
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօլմս	1700	Բոլս	510	Զօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1083	Բրիանս	2229	Զէլենբրնս	2396
Սիսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանոն	2272	Բիս[illegible]	1663	Իէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիլէս	3080	Լիվօրնս	1643	Բօլս	1613	Զէրս	1200
Գօլորատս	4235	Կրդանս	1248	Լօրէնցս	3191	Բուէս	1789		

Մաբիլլս շոգենաւը, նաւապետ Ճոնստըն, ընդհանուր վաճառքով Հլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Մէյէթ խան, Ղալաթիա

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեմիրսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքաիա 37
Ապահովագրութեանց հիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵՆՆԻ.— ՈՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. գրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր
Երաշխաւորութեան գումար 82 500,000 »
1895 ի հաշուով 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ
Գլխաւոր Գործակալ Թուրքիոյ համար (հիմնեալ Մ-ոսոտ) ԹԷՈՖՕՐ ՐԷԲԲԷՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ո Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ 'ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍԱՄՆԱԲՈՑԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանի գրենիրատան վերայ յոյժ, Ֆէրա Զըրաւեանց դէմ)

կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաատակ ցաւած ակռաներն դէպ անդամն կը լեցնեն. ցաւազրկելու և բուժման վերաբերեալ պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնական, գինի ցնաորդների քաղաքներ, Նամանների, և ազգ պրոտեստանտների երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմբրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի առաջնահանութիւն.

Ց.Դ. Ամերիկ. սով. հաճաձայն ձմեռները կերակի օրերն ալ, (Մենք-Դեոր) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Մենք-Դեոր էնտր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին

Գաստրգիւզիք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Ֆի-1 Խրլուվիք էզոյ։

ՄՈՍ
ՇՈՓԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլ, Գլասկոյ, Մէնչիսթրիան և Սիս Սոսի մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Բամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրբիս	2400
Թէյլոր	3000	Օսայրիս	2250
Գեանոքուս	3000	Բէնրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Սամանի	3000	Գասրրեի	1500
Մարիսթեա	2500	Գիլէն	1500

Ֆարոս շոգենաւը, նաւապետ Բաուլ, ամսոյս դէպի 19ին Լիվրբուլէն հոս կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕՂ և ԸՆԿ.
Ուրթալ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, ՃԷյմս Սգրէդ Լիվրբուլ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (95)

ԷՄԻԼ ՈՒԻՇՊՈՒՌ
ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Բ.

ՄԱՑԻ ԼԱՆԿԼՕԱՑԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Տիկին Տը Բրէսլ հարցական նայուածք մ'ուղղեց անոր։

—Ո՛չ, բաւ տօրթէօրը, վախցածիս պէս չէ. բայց խնդիրը մեր կատապան աղջկան վրայ է, և կը տեսնէք չուարուս։ Եկող կինը, որ հայր Ռուվիէրի կողմէն կը ներկայանայ, Բլէռի մայրն է։

—Մայրն է։

—Չէի ուզեր հաւատալ նախ, բայց ճշմարիտ է. Բլէռի մայրն է։ Դժբաղդաբար, այն բարերտղդութիւնը, այն ուրախութիւնը որ կնոջ կատապանը պիտի ունենայ, կատարելապէս պիտի ոչնչացնէ մեր յոյսերը։

—Ի՞նչ կ'բսէք, տօրթէօ՛ր, դուչեց մարքիզուհին։

—Տիկին Լանկլօա, այս է եկող կնոջ անունը, յայտնեց ինձի թէ աղջիկը տանելու եկած է։

—Անհնարին է, տօրթէօ՛ր, պէտք չէ թող տալ, բաւ մարքիզուհին խորապէս զգածուած,

—Դժուարին է, տիկին, մօր մ'իրաւունքն ուրիշ ամէն իրաւունքներէ մեծ է։ Եթէ այսօր չմոռնում, վաղը նորէն կուգայ մայրը, և կը հարկադրիմ յանձնել աղջիկը։

—Տօրթէօ՛ր, անպատճառ պէտք է որ Բլէռ հոս մնայ մինչեւ այն օրն ուր իր ներկայութիւնն այլ եւս անհրաժեշտ չըլլայ մեր հիւանդին բժշկութեանը համար։

—Ես ալ կ'ուզեմ, բայց ադոր համար մօրը հաւանութիւնն հարկ է, և ես չեմ յուսար։

—Տօրթէօ՛ր, բան մը կուգայ միտքս, կը թողո՞ւք որ կատարեմ։

—Ամենայն սիրով, տիկին, դուք հոս տանտիրուհի էք։

—Շնորհակա՞լ եմ։ Բլէռ տեսա՞ւ իւր մայրը։

—Ո՛չ դեռ. ուզեցի նախ ձեզ տեսնել։

—Շատ ազէկ բրիք, տօրթէօ՛ր. հաճեցէք ուրեմն հոս բերել աղջիկը, որպէս զի ես խօսիմ հետը։ Ինձմէ իմանայ թէ գտած է իւր մայրը. և ես՝ հաճեցընելու համար զինքը որ հոս մնայ, սրտին կը դնեմ, իւր գորովալից սիրոյն դոր ունեցած է և ունի մեր հիւանդին վրայ, Ռըպէյի այն խեղճ խելագարին, որ նոյնպէս իւր մայրն եղած է։

—Ես ինքս երթամ բերեմ, բաւ Պ. Մօրան։

Վայրկեան մ'ետքը վերադարձաւ, աղջիկն ալ հետը։

—Սիրելի՛ զաւակս, բաւ անոր տօրթէօրը, տիկին Տը Բրէսլ մարքիզուհին, որ ահա կը տեսնէք, խօսիլ կ'ուզէ ձեզի հետ։

Տը Բրէսլ անունը լսելուն պէս, Բլէռի այտերն յանկարծակի կարմրեցան, և տեսակ մը հեռաքրքրութեամբ նայեցաւ մեծ տիկինին, հարցնելով ինքնիրեն թէ ինչու համար կ'ուզէր խօսիլ իրեն հետ։

Բայց տօրթէօրն իսկոյն քաջալերեց զայն աւելցընելով.

—Տիկին մարքիզուհին մեծ համակրութիւն ունի մեր խեղճ խելագարին վրայ, որ ձեր մանկութեանը ինամ տարած է, և կը փափաքի ձեր այդ սիրելի բարեկամուհիին վրայ խօսիլ ձեզի հետ։

Մարքիզուհին ոտքի վրայ եղած էր, բռնեց Բլէռի ձեռքէն, քաղցրութեամբ իրեն մօտ քաշեց և քովը նստեցուց բազմոցին վրայ։

Պ. Մօրան՝ մարքիզուհին կատարելապէս ազատ թողլու համար՝ դուրս եկաւ։

Տիկին Տը Բրէսլ, ուշադրութեամբ դիտելով աղջիկն, բաւ մաքէն թէ տօրթէօրը չափազանցութիւն ըրած չէր՝ ըսելով Բլէռի համար թէ դեղեցկութեան հրաշալիք մ'էր։

—Շատ ժամանակ չէ որ հոս էք, օրիո՛րդ Բլէռ, բաւ մարքիզուհին, և արդէն Պ. և տիկին Մօրան սէր կապած են ձեր վրայ։ Տօրթէօրը մեծ գովեստով խօսեցաւ ինձի ձեր վրայ, և ես ալ՝ առանց ձեզ տեսած ըլլալու, կը սիրեի արդէն. ըսել կ'ուզեմ թէ, ես ալ՝ եթէ կ'ուզէք՝ բարեկամ մը պիտի ըլլամ ձեզի համար։

Աղջիկն աչերը լցուեցան։

—Տիկի՛ն մարքիզուհի, ձեր այդ ազնիւ խօսքերուն համար սրտագին շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ ձեզի, բաւ։

—Պ. Մօրան ըսեր է ձեզի թէ ես հակակրութիւն ունիմ այն խեղճ կնոջ վրայ, որ Ռըպէյի մէջ, ուր մեծցած էք դուք, մարքիզուհին կը կոչուէր, չարունակեց տիկին Տը Բրէսլ։ Ճշմարիտ է։ Դիտէք ինչպէս վերցուցին տարին Մորպիէներուն ագարակէն. պէտք չունիմ ձեզի ըսելու թէ ինչպէս բարեբաղդութեամբ յաջողեցայ ազատելզայն առեւանդողներուն ձեռքէն, որք՝ չեմ գիտեր ինչ նպատակով՝ անհետացընել կ'ուզէին անշուշտ։ Ես դրի զայն հոս, տօրթէօր Մօրանի տան մէջ։ Իմ փափաքս, ինչպէս ամենուս ալ փափաքը, իւր բժշկութիւնն է։ Տօրթէօրը յոյս չունէր, բայց ձեր հոս մանելէն ի վեր, խեղճ կինը ձեզ վերսին տեսնելէն ի վեր Պ. Մօրան քաջալերեց անոր բժշկուելուն։

—Ինձի ալ բաւ, տիկի՛ն։

—Անշուշտ չծածկեց նաեւ ձեզմէ թէ այս մասին բացարձակապէս յոյսը դրած է այն խանդագորով սիրոյն զոր հիւանդը կը տածէ ձեզի համար, և այն արտասովոր ազդեցութեան՝ զոր դուք կը գործածէք անոր վրայ։

—Այո՛, Պ. Մօրան այդպէս կ'ըսէ։

—Ուրեմն, սիրելի՛ զաւակս, ինչ որ ալ պատահի, ձեր ազդեցութիւնը խստաթանկագին ըլլալով տօրթէօրին համար, պէտք չէ զայն զրկել ադկէ։

—Պիտի ընեմ ինչ որ ուզէ Պ. Մօրան, տիկի՛ն մարքիզուհի։

—Կը հաւատամ, սիրելի՛ զաւակս, կը հաւատամ։ Պէտք է որ ձեզի մարութիւն ընող այդ տարաբաղդ կնոջ խելքը գլուխը բերենք, իւր անցեալը գաղտնիք մ'է, զոր թափանցել կ'ուզեմ. երբ բժշկուի, յիշողութիւնը կը վերադառնայ, կը խօսի, իւր կեանքը, ո՛վ ըլլալը կ'իմանանք, և կարող կ'ըլլամ իւր ընտանեաց վերադարձնել զինքը։ Այն ատեն, միայն այն ատեն, կատարած պիտի ըլլամ իմ յանձն առած պարտականութիւնս։

—Ա՜հ, ինձի համար ալ մեծ ուրախութեան առիթ մը պիտի ըլլայ, գոչեց աղջիկը։

—Սիրունի՛կս, յարեց մարքիզուհին, այս ամէնն ըսի ձեզի՝ առանց խոստում մ'առնելու ձեզմէ։

—Խոստո՞ւմ մը, տիկի՛ն, ի՞նչ խոստում։

—Թէ չի պիտի մեկնիք տօրթէօրին տունէն մինչեւ որ ձեր բարեկամուհին բժշկուի։

—Բայց ես բնաւ մտքէս չեմ անցուներ մեկնիլ հոսկէց, տիկի՛ն։

(Շարունակելի)